

ÁROP – 2.2.21 Tudásalapú közszolgálati előmenetel

Természetjáró szabadidő-szervező és programkoordinátorátképzési- és közszolgálati továbbképzési program folyami evezős természetjárás tananyaga

Dr. Hornyacsek Júlia

Tananyag-csomag ismertető

Természetjáró szabadidő-szervező és programkoordinátor átképzési- és közszolgálati továbbképzési program folyami evezős természetjárás tananyaga

A tananyagcsomag 9 részből áll, ezek a következők:

- 1. Fejlesztési (tan)anyag**
- 2. Fogalmak**
- 3. Mellékletek**
 - 3.1. Sportágak
 - 3.2. Vízitúra útvonalak – Ajánló
 - 3.3. Felszerelés-tippek vízitúrázóknak
 - 3.4. A táborkialakítás- és bontás szabályai
 - 3.5. A vízitúrázás veszélyei és az ellenük való védelem lehetőségei
 - 3.6. Az evezős jármód képekben
- 4. Számonkérő teszt**
- 5. Számonkérő teszt megoldása**
- 6. Tananyag-csomag ismertető**

Fejlesztési (tan)anyag tartalma

- I. Bevezető**
- II. A hazai sportigazgatás rendszerének megvalósulása, a folyami evezős sport helye ebben a rendszerben, szervezeti kialakítása**
 1. A sportigazgatás jogszabályi háttere, szintjei
 2. Az evezős sport, és annak helye a sportigazgatás rendszerében
- III. Az evező sport fajtái, elméleti és gyakorlati ismeretei**
 1. Az evező sport fajtái
 2. Hajótípusok, evezési módok
 3. Az evezős sport biztonsági előírásai, eszközei, kellékei, felszerelései
 4. A folyami evezés és a vízi közlekedés alapvető szabályai
 5. Az evezős sport biztonsági előírásai, eszközei, kellékei, felszerelései
- IV. Elméleti és gyakorlati ismeretek az evezős sport folytatáshoz**
 1. Magyarország vízrajza, vízhálózata, vízjárása, alapvető áramlástan ismeretek
 2. A vizek kémiai és fizikai jellemzői, élővilága
 3. Tájékozódási ismeretek
- V. A szabadidő-szervezői- és programkoordinátori tevékenység főbb ismérvei a folyami evezős sport/jármód vonatkozásában**
 1. A programszervezővel szembeni elvárások, a szükséges kompetenciák
 2. A szabadidő- és programszervező feladatai vízitúra szervezése során
- VI. Felhasznált irodalom**

A teszten összesen 43 pontot lehet elérni, **a továbbhaladás feltétele** minimum 60 százalék teljesítése.

Természetjáró szabadidő-szervező és programkoordinátor átképzési- és közszolgálati továbbképzési program folyami evezős természetjárás tananyaga

I. BEVEZETŐ

Az elmúlt években jól érzékelhető hazánkban a természetjárás, a turizmus, a mozgás és a sport fellendülése, és ezeknek a területeknek az összekapcsolódása. A hazai fejlesztési tervekben markánsan megjelenik azoknak a lehetőségeknek a megteremtése, illetve a meglévők fejlesztése, amelyek lehetővé teszik, hogy az ország lakossága többet sportoljon, a szabadidejét az egészsége megőrzésével és fejlesztésével tölthesse. Ezek a törekvések egybeesnek az Európai Unió azon szándékával, hogy az ilyen irányú támogatásokat a tagállamok olyan célokra fordítsák, amely segítségével javul a lakosság egészségi állapota, a mozgás iránti igénye, és fejlődik az ehhez szükséges infrastruktúra. Ennek elérése érdekében hazánkban több program is elindult.

A 2014-2020-as periódusban a fejlesztési célok között szerepel például sport, ezen belül is a vízi sportok és a vízi turizmus fellendítése a kis- és középvállalkozások és a mezőgazdasági, a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének javításával, a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzésével, az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházással.¹ A fentiekén túlmenően más programok is hozzájárulnak a sportok és az azok vonatkozásában meghatározott különböző jármódok² fejlesztéséhez, így például az evezős sportéhoz is.

A *jó állam* fejlesztési program részeként indult a *Magyary program*, mely a közigazgatás átalakítását, korszerűsítését, hatékonyabbá tételét célozta meg. Ennek fontos része a *Bejárható Magyarország* program, amely célul tűzte ki többek között a vízi sportok fejlesztését is.³ Fontos törekvés, hogy a nagy térségek korlátozásmentes, élvezhető, szakaszolható bejárásának lehetősége biztosítva legyen, ezzel is növekedjen a lehetősége a különböző sportok, így a vízi szabadidős- és sportprogramok megvalósításának.

Ezek a projektek összhangban vannak más hazai programokkal is, mint a Darányi terv, az Új Széchenyi terv, a Szél Kálmán terv, a Nemzeti reformprogram, az Erekly terv, a Festetics György Program a magyar vitorlázás fejlesztéséről, de a Nemzeti Ifjúsági Stratégia is utal az egészségmegőrző programokra, ezeken belül is a sport- és szabadidős lehetőségek fejlesztésére.

¹ Tudjon meg többet. http://lakossag.szechenyi2020.hu/szechenyi_2020/tudjon_meg_tobbet (2014.06.06.)

² Jármód a lovassportból átvett és más sportágakra is elterjedt fogalom, melynek lényege a mozgás, a jelenlegi helyzettől való elmozdulás.

³ Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési program MP 12.0. 49. oldal

A Széchenyi terv például kitér a vízi turizmus fejlesztés lehetséges eszközeire, a következő évek főbb teendőire, melyek között a víziturisztikai szakemberképzés kiemelten szerepel.⁴ E terv keretében induló *A gyógyító Magyarország egészségipari program* már megfogalmazta a különböző jármódokkal, így a vízi turizmussal kapcsolatos elveket, kereteket is. Ezeknek a kereteknek a tartalommal való megtöltése napjaink és a következő évek feladata. A természetjárás, kerékpározás mellett a vízi turizmus is új lehetőségeket kapott. Hazánk folyó- és állóvízei megfelelő víziturisztikai adottságokkal rendelkeznek, az állam segítségével a vízi turizmus is az aktív turizmushoz részévé vált. A turisztikai sportoknak, így az evezős sport fellendítésének, az ifjúság körében való népszerűsítésének igénye a közoktatásban is megjelenik, amely törekvést kormányhatározatban is rögzítették:

*„A köznevelési célok megvalósítása érdekében készüljön a **Bejárható Magyarország Keretprogram** részeként a köznevelés számára olyan nevelési-oktatási program, amely az egészséges életmódra nevelést, a szabadidő aktív, testmozgással járó természetben megvalósuló formáit, hazánk természeti és kulturális örökségének, épített kincseinek megismerését, ökoturisztikai szemléletű bemutatását, közvetetten a hazai turizmus népszerűsítését célozza.”⁵ Az oktatásban sikeresen folyik ez a program.*

Az állam fent vázolt törekvései tették lehetővé, hogy napjainkban jelentős változások érzékelhetőek a természetjárás és a sportturisztika területén, és felmerült az igény arra, hogy a sportszakemberek mellett a programok tervezésében, szervezésében segíteni tudó, menedzserszemléletű szabadidő-szervezők és koordinátorok kerüljenek a rendszerbe. A következő fejezetekben ezen szakemberek folyami evezős jármóddal kapcsolatos ismereteinek fejlesztését célzó anyag került összeállításra.

II. A hazai sportigazgatás rendszerének megvalósulása, a folyami evezős sport helye ebben a rendszerben, szervezeti kialakítása

Minden állampolgárt megilleti a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való alkotmányos jog.⁶ Az állam hozzájárul ahhoz, hogy ez a jog megvalósulhasson, hogy az állampolgárok kötetlen vagy szervezett formában sport-tevékenységet folytathassanak.

⁴ „A kikötőhálózat kiépítése, motoros, illetve vitorlás jacht-kikötők, kikötőhálózat létrehozása, közforgalmi hajózási kikötők, hajóállomások, kiszolgáló épületek építése, személyhajók, kabinos üdülőhajók és konferenciahajók fogadásához szükséges, kikötők felújítása, bővítése, valamint új kikötők építése, a vízi turisztikai szakemberképzés erősítése, információs és segélyhívó hálózat fejlesztése, a kínálat hazai és nemzetközi piacon történő népszerűsítése, a vízparti vízitúra-bázisok összekapcsolása a térség kerékpáros úthálózatával.” **Új Széchenyi terv:** A gyógyító Magyarország egészségipari program. 58-59. oldal.

⁵ A Kormány 1184/2013. (IV. 9.) Korm. határozata a Bejárható Magyarország Keretprogramról.

⁶ 2004. évi I. törvény a sportról. Bevezető.

Sportnak nevezzük az olyan tevékenységet, amely a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja társadalmi kapcsolatok teremtése, vagy versenyeken eredmények elérése céljából.⁷ A hazai sportélet rendszer, amely a közigazgatás részeként valósul meg. Ha jellemezni akarjuk, akkor beszélnünk kell az irányításáról, a jogszabályi háttéréről, területeiről és azokról a szervekről, szervezetekről, amelyekben a sport tevékenység megvalósul. Az egyik nagy terület a versenysport, a másik a nem versenyszerű szabadidős sport, a harmadik az iskolai- és diáksport. A sporttevékenységet pedig lehet hivatásos, és lehet amatőr formában folytatni. A sport a társadalmi élet fontos eleme és eszköze a nevelésnek, a szabadidő-eltöltésnek, de üzleti célja is lehet.

1. A sportigazgatás jogszabályi háttere, szintjei

Ahhoz, hogy az evezős sport lényegi elemeit megértsük, át kell tekintenünk a sporttal kapcsolatos főbb kérdéseket. **A hazai sportélet** alapvető szabályait, szervezeteit, ágait a Sporttörvény szabályozza, amely kitér a sportigazgatás különböző szintjeire, a sporttevékenység megvalósulási helyeire, és a sportfinanszírozásra egyaránt.⁸ Hazánk rendelkezik továbbá érvényes sportstratégiával, amely a sporttevékenység elveit, kereteit, megvalósításának irányvonalait rögzíti.⁹

Sportolni a **különböző sportágakban** hivatásként vagy amatőrként lehet. A versenyek szabályait jogszabályokban és egyéb szabályzóknak, például az adott sportág sportszövetségének szabályzatában rögzítették. Az egyes sportágakban sportszervezetek, egyesületek, sportszövetségek alakultak, és az azokat képviselő, különleges jogosítványokkal rendelkező országos sportági szakszövetségek. Ezek országos sportági szakszövetségek, sportági szövetségek, szabadidősport szövetségek, fogyatékosok sportszövetségei, valamint diák- és főiskolai/egyetemi sportszövetségek lehetnek.¹⁰ Ezen túlmenően sportköztestületek is működnek, mint a Magyar Olimpiai Bizottság, a Nemzeti Sportszövetség, a Nemzeti Szabadidős Szövetség, valamint a különböző sport-közalapítványok.¹¹

A sportigazgatás rendszere szorosan összefügg a közigazgatással, és országos, megyei, járási és települési szintekre tagolódik. A koordinálása napjainkban a legfőbb állami szervekhez kötődik, és kialakították a hosszú távú sportstratégiát, és fejlesztési tervet, valamint egy sor sporttal kapcsolatos törvény, határozat került megalkotásra.¹² A sport kormányzati szintű felügyeletét az Emberi Erőforrások Minisztériuma látja el.

⁷ Szabó Ágnes: A (szabadidő)sport alapfogalmai és kutatott területei. Corvinus Egyetem, Budapest, 2009. 10. oldal.

⁸ 2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról

⁹ XXI. Nemzeti Sportstratégia 2007-2020.

¹⁰ A sportágakról és a szövetségek honlapjairól készült összeállítás sokat segíthet az eligazodásban, melyet az **1. sz. melléklet** tartalmazza.

¹¹ 2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról 19. §

¹² Bérces Viktor: A magyar sport intézménytörténeti fejlődése és igazgatása napjainkig. Jogelméleti Szemle. ELTE, 6. oldal. Forrás: <http://jesz.ajk.elte.hu/berces54.pdf> (2014.06.06.)

A sporttal kapcsolatban az Országgyűlésnek, a Kormánynak, az illetékes miniszternek és a Nemzeti Sporttanácsnak jogszabályokban meghatározott kötelességei és feladatai vannak.¹³ A sportért és ifjúságért felelős államtitkárságon készítik elő a sporttal kapcsolatos kormányzati döntéseket, koordinálják a sportcélú központi állami pénzeszközök felhasználását, gondoskodnak a sporttal kapcsolatos kormányzati döntések végrehajtásáról.¹⁴ A sport korábbi fontosabb igazgatási egységeinek, így a Nemzeti Sport Intézetnek, a Magyar Paralimpiai Bizottságnak a feladatát napjainkra a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) vette át. Alapfeladata *„az egyes sporttal kapcsolatos, kiemelt állami feladatok ellátásának elősegítése, közreműködés a magyar sport utánpótlás-nevelési koncepciójának kialakításában, a fiatal sportolók általános és sportági felkészítése, tudományos vizsgálatának megszervezése, integrálása és végrehajtása, valamint közreműködés a korszerű edzés-módszerek kidolgozásában, alkalmazásában és terjesztésében tehetséggondozó programok működtetése stb.*”¹⁵

A Magyar Olimpiai Bizottság az államtól átvállalt feladatokat lát el, elosztási, érdekképviseleti funkciója van, de sportszakmai feladatokat is koordinál. A sporttal kapcsolatos hazai igazgatási szervek, szervezetek egyrészt irányító funkciót töltenek be, másrészt operatív végrehajtó funkciót. Emellett sportszövetségek működnek, ahol irányítás és a koordináció egyaránt folyik. Ezek az országos sportági szakszövetségek, a sportági szövetségek, a szabadidősport szövetségek, a fogyatékosok sportszövetségei, valamint a diák- és főiskolai-egyetemi sportszövetségek. Ez a rendszer leképződik az evezős sportban is:

A szövetségek alapjában véve meghatározott, a sportversenyek szervezésére, a tagok érdekvédelmére és a részükre való szolgáltatások szervezésére, valamint a nemzetközi kapcsolatok lebonyolítására létrehozott jogi személyiséggel és önkormányzattal rendelkező társadalmi szervezetek. Ahol pedig a sporttevékenység konkrétan megvalósul, azok **a sportegyesületek és a sportvállalkozások.**¹⁶

A sportegyesületek olyan társadalmi szervezetek, amelyeknek alaptevékenysége a sportélet szervezése, valamint a szükséges feltételek megteremtése. Ennél fogva a ma-

¹³ A rendszerváltozást követően a sport centrális igazgatása megváltozott, az önkormányzatok hatáskörébe tartozott a sportigazgatás. 1991-ben létrejönnek a megyei sportigazgatóságok és az Országos Testnevelési és Sporthivatal (OTSH), azaz kettős igazgatás alakult ki. Megalkotják a sportról szóló 1996. évi LXIV. törvényt, valamint az egyes sportcélú ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló 1996. évi LXV. törvényt. Azaz újraszabályozzák az OTSH feladat- és hatáskörét, amelynek felügyeletét a belügyminiszter látja el, és létrehozzák a Sporttanácsot, amely a „segíti és összefogja a sporttal kapcsolatos állami feladatok végrehajtását, valamint köztestületként vezet be a magyar sportéletbe a Magyar Olimpiai Bizottságot és az országos sportági szakszövetségeket.” Bérces Viktor: A magyar sport intézménytörténeti fejlődése és igazgatása napjainkig <http://jesz.ajk.elte.hu/berces54.pdf> (2014.06.06.)

¹⁴ Bérces Viktor: A magyar sport intézménytörténeti fejlődése és igazgatása napjainkig <http://jesz.ajk.elte.hu/berces54.pdf> (2014.06.06.)

¹⁵ 2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról.

¹⁶ Megszűnt az eddigiekben köztestületként működő Magyar Paralimpiai Bizottság, a Nemzeti Sportszövetség, a Nemzeti Szabadidősport Szövetség és Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége. Feladataikat a MOB veszi át úgy, hogy ezen területek a MOB szakmai tagozataiként tovább működnek, vezetőik pedig az olimpiai bizottság alelnökei lesznek.

gyar sport hagyományos szervezeti alapegységei, a szabadidősport, a versenysport, a tehetséggondozás és az utánpótlás-nevelés szinterei, akik a sportlétesítmények használatát, működtetését is végzik.

„Sportvállalkozásnak minősül az a gazdasági társaság, amelynek a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló törvény alapján a cégjegyzékbe bejegyzett főtevékenysége sporttevékenység, továbbá a gazdasági társaság célja sporttevékenység szervezése, valamint a sporttevékenység feltételeinek megteremtése egy vagy több sportágban.”¹⁷ A sportigazgatási szerveket a kormány jelöli ki, ezzel is biztosítva az országosan egységes irányítást és koordinációt. A sportérettel kapcsolatosan a közigazgatás minden szintjének, így **a települési önkormányzatoknak** is jelentős szerepük van. E feladatkörükben meghatározzák a területükön a helyi sportfejlesztési koncepciót, és gondoskodnak annak megvalósításáról, együttműködnek a helyi sportszervezetekkel, sportszövetségekkel, fenntartják és működtetik a tulajdonukban lévő sportlétesítményeket, megteremtik az önkormányzati iskolai testnevelés és sporttevékenység gyakorlásának feltételeit, és biztosítják az önkormányzati iskolai sportkörök működéséhez szükséges feltételeket.¹⁸

2. Az evezős sport, és annak helye a sportigazgatás rendszerében

Az evezős sport és az evezős turizmus nagy múltra tekint vissza. Hazai keretek között alapvetően három fő csoportra osztható: **a kajak, a kenu**, és a szűkebb értelemben vett **evezős sportra**. A kajakban és a kenuban komoly sportsikereket ért el hazánk az elmúlt évtizedekben, de sokan azonosíthatják ezeket a sportokat a klasszikus értelemben vett evezős sporttal. **A klasszikus evezős sport (evezés)** is nagy sikereknek örvend Magyarországon, sporttörténetileg szintén régmúltra tekint vissza. Alapvetően az különbözteti meg a kajaktól, vagy kenutól, hogy az evezősök háttal ülnek a menetiránynak, és lapátokkal eveznek (a kajak/kenu esetében nem lapátnak hívják az evező eszközt). A sporttal, és azon belül az evezős jármóddal kapcsolatos hazai fejlesztési tervek nem tesznek nagy különbséget a három fő csoport között, mivel ezeknek a programoknak lényege nem a jármód technikai megoldása, hanem, hogy ezek vízhez kötött, társas sportprogramok, amelyek összekapcsolódnak a szabadidőtöltés más formáival. Ebből adódóan ebben az anyagban egyként tárgyaljuk ezek legfontosabb tulajdonságait evezős sport- vagy evezős járásmód néven. A természetjárás tág értelmezéseként az oktatásban *„öt járásmód, került nevesítésre – gyalog, kerékpárral, lovon, vitorlával és túrakenuval –, melyek alkalmasak az ország bejárására. A változatos mozgást igénylő jármódok megismertetése, a szabadidő mozgással történő kitöltésére való motiválás által igyekszik hozzájárulni a népesség egyre romló testi és mentális egészségi állapotának javításához, egy*

¹⁷ 2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról 18. §

¹⁸ 2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról 55. §

egészségesebb társadalom megteremtéséhez.”¹⁹ A hazai folyami evezős sport a különböző egyesületekben, valamint az iskolai és diáksportkörök keretében folyik. Az egyesületek szakszövetségekhez, az országos sportági szövetséghez és a szabadidő szövetséghez köthetőek.

Az evezős sportolás történhet amatőr vagy professzionális formában, és egyre nagyobb a jelentősége azoknak a szabadidős programoknak, amelyek a vízi turizmus keretében hazánk megismerését, a programokon résztvevők szabadidejének kulturált eltöltését, egészségük megőrzését célozzák. Az érvényes **Sportstratégiában** került megfogalmazásra az *Élet a vizeinken* program, „amely az ország nyílt vizei által adott lehetőségek környezettudatos kihasználását hivatott biztosítani korszerű, környezetbarát, szabályozott működtetéssel rendelkező, komplex szolgáltatást nyújtó vízi sporttelepek létrehozásával, amelyek a megújulási folyamatokat – kistérségi és regionális szinten egyaránt – jelentősen segítik.”²⁰ Az evezős sport szabályzását alapvetően a 2000. évi XLII. törvény a víziközlekedésről, a 13/1996. (VI. 28.) BM rendelet a vízi közlekedés rendőrhatalósági igazgatásáról, az 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet a víziközlekedés rendjéről, és a szakági szövetségek, valamint az egyesületek szabályzatai határozzák meg. Az evezős egyesületek, sportvállalkozások, a Magyar Evezős Szövetség és a Magyar Kajak-kenu Szövetség fontos színterei és egyben katalizátorai is a hazai evezős sportnak, és az egyéb vízi szabadidős tevékenységeknek.

- Mit nevezünk sportnak, hol valósul meg?
- Milyen hazai tervek és programok segítik a sport és a természetjárás fejlődését?
- Hogyan valósul meg a hazai sportigazgatás?
- Mik a sportegyesületek, és mik a sportvállalkozások?
- Mely jogszabályok ismerete fontos az evezős sport szemszögéből?

III. Az evezős sport fajtái, elméleti és gyakorlati ismeretei

Az evezős sport kialakulása a kutató- és sportszakemberek szerint közel egyidős a civilizált emberiséggel.²¹ Az evezés szükségessége a vad folyók és a vízi közlekedés használatba vételekor vált létfontosságúvá, még abban az időben, amikor emberi erővel hajtották a közlekedési eszközöket. Nagy előnye volt a vízi közlekedésnek, hogy viszonylag nagy tömeget lehetett kis erővel mozgatni. A hajózás fontos eszköze volt a hatalmi, birodalmi törekvéseknek, tengeri és folyami ütközeteknek is. Az ókorban a hajók egyik legfontosabb meghajtó „ereje” az emberi erőforrás és a szélenergia volt. Nagy teherbírású

¹⁹ Bejárható Magyarország.

http://www.oktatas.hu/koznevelas/aktualis_tanev_esemenyei/hireink/bejarhato_magyarorszag (2014.06.06.)

²⁰ XXI. Nemzeti Sportstratégia. 2007-2020. 34. oldal

²¹ Kisfaludi Júlia: Az evezés, egyetemes áttekintés. Magyar Evezős Szövetség, 2009. augusztus 16. (elektronikus változat: <http://www.hunrowing.hu/evezes> (2014.06.06.))

és méretű hajókat építettek az ókori görögök, föníciaiak, rómaiak és társaik. A hajók akár több sor evezővel voltak ellátva, és hosszú kilométereken keresztül hajtották a tengeri és folyami evezős hajókat. Az evezés hosszú idők folyamán alakult sporttá és szabadidős tevékenységgé. Első írásos emlékeink az ókori görög területekről származnak, ahol evezős versenyeket rendeztek.²² A görög államok történelmi jelentőségű sport-rendszerrel és sportérettel rendelkeztek. Ők fektették le az olimpiai sportok alapjait, teremtették meg az evezős sportok gazdag hagyományát.

1. Az evező sport fajtái

Az evezős sportok már a kezdetektől elkülönültek egymástól. **A klasszikus evező sportot**²³ csónakban végezték, a menetiránynak háttal ülve eveztek. Ez a sportág az angol-szász országokból indult ki, Anglia volt az úttörő. Nagy múltra visszatekintő evezős versenyek az Oxford és Cambridge közötti egyetemi vetélkedők, amelyek már a 19. század óta folynak. Magyarországon a klasszikus evezés sport Széchenyi Istvánhoz köthető. Ő volt a sportág megalapozója, első jelentős hazai képviselője. A sportág a kezdetektől fogva része az olimpiai játékoknak, és hazánk nagy sikerrel képviseltette magát a 19. század óta a nemzetközi versenyeken. Az evezés a kajak-kenu sportágakhoz képest korábban kialakult intézményrendszerrel rendelkezik. A két világháború között Európában és a világban mindenképpen megkerülhetetlen szereplővé vált Magyarország az evezés tekintetében. Evezős egységek a klasszikus evezés versenyszámban: a kormányos nélküli kettes (hajóhossz 10,4 m), az egypárevezős (hajóhossz 8,2 m), kormányos kettes (hajóhossz 10,7 m), kétpárevezős (hajóhossz 10 4 m), kormányos nélküli négyes (hajóhossz 13,4 m), négpárevezős (hajóhossz 13,4 m), kormányos négyes (hajóhossz 13,7 m), kormányos nyolcas (hajóhossz 18,9 m).²⁴

A másik fontos evezős sport **a kajakozás**, amely az eszközt tekintve az eszkimóktól terjedt el.²⁵ A kajak olyan zártfedélzetű vízi eszköz, amelyet egy kétvégű lapáttal eveznek. **A kenu** Amerikából származik, ezért a két eszköz a felfedezések után terjedhetett csak el Európában. Skóciából indult el a mai modern értelemben vett kajak-kenu sport, amelyet kezdetben szabadidős tevékenységnek tekintettek a helyi nemesemberek.²⁶ Nem sokkal később a 19. és 20. század fordulóján már az európai kontinensen is elterjedt a

²² Kisfaludi Júlia, Az evezés, egyetemes áttekintés. Magyar Evezős Szövetség, 2009. augusztus 16. (elektronikus változat: <http://www.hunrowing.hu/evezes> (2014.06.06.))

²³ „A Nemzetközi Evezős Szövetség (FISA) 1892-ben alakult meg, 1893-ban rendezték meg az első férfi, 1954-ben az első női Európa-bajnokságot. Az evezés 1896 óta szerepel az újkori olimpiák programján, 1976 óta szerepel a női evezés a programban. 1962 óta rendeznek világbajnokságot a sportágban. Hazánkban az evezést Széchenyi István honosította meg 1834–35-ben létrehozott magáncsónakdjával. 1843-ban rendezték az első evezősversenyt, 1861-ben létrehozták az első evezős sportegyletet. 1893-ban 11 klub részvételével megalakult a Magyar Evezős Szövetség elődje (MEEOSZ), amely 1913-ban belépett a Nemzetközi Evezős Szövetségbe. Forrás: <http://sportaglexikon.hu/sportagak/evezes/> (2014.06.06.)

²⁴ Sportágokról: Evezés <http://www.sportagvalaszto.siteset.hu/index.php?m=16510> (2014.06.06.)

²⁵ Nemzetközi Kajak Szövetség. <http://www.canoeicf.com/icf/> (2014.06.06.)

²⁶ <http://www.utanpotlassport.hu/2012/01/18/a-kajak-kenu-tortenete-szabalyai/> (2014.06.06.)

kajakozás és kenuzás, mint sportág, és minden társadalmi rétegben népszerű lett. Az első olimpiai szereplése a két szakágnak 1936-ban Németországban volt. Magyarországon a kajak-kenu az 1930-as évektől lendült fel igazán. Ekkor alakultak az első egyesületek, sportolóink ekkor kezdtek ismerkedni a nemzetközi versenyekkel. Az „ismerkedés” az 1990-es váltás után vált igazán sikeressé, ugyanis napjainkban ez hazánk egyik sikersportja. Számos olimpiai aranyérem kötődik a magyar kajak-kenu válogatotthoz, rendszeres a világbajnokságok, Európa bajnokságok szervezése és lebonyolítása hazánkban.²⁷ **A sárkányhajó** egy kenu típusú speciális hajó, amelyben egy dobos adja 18-20 evezőnek az ütemet. A három területet átfogó folyami evezős sportélet rendkívül gazdag, sok verseny, túra, bajnokság, tábor nyújt felejthetetlen élményeket. Tájékozódni ezekről az egyesületek és a szövetségek honlapján, valamint a sportvállalkozások honlapján célszerű,²⁸ ahol kiváló aktuális információk és ismeretanyagok is találhatóak. Az evezős sport napjainkra összekapcsolódott egyéb kulturális-, folklór-, gasztronómiai stb. programokkal.

2. Hajótípusok, evezési módok

Az előbb említett három sikeres sportág nemcsak az élsportok körében létezik, hanem fontos szabadidős tevékenységként is, amelynek lényege az adott típusú vízijármű és az annak megfelelő evezés, melyhez más-más evezőt használnak, mások a szabályok és a versenykritériumok. Három fontos hajótípust, evezési módot különítünk el, a kajakot, a kenu és a kílbotot.

A kajak: Manapság korszerű műanyagokból állnak ezek a szabadidős eszközök, műanyag, textil, gumi és egyéb szintetikus anyagok kombinációjával, kétvégű lapáttal evezik. A kajak a három hajótípus közül a legjobban állja a szelet, boruláskor száraz marad a csomag. Könnyű szerkezetű hajó, egyszerűen lehet szállítani. Hátránya, hogy kicsi benne a hely, kevés embert tud szállítani.

A kenu: szintén népszerű vízi jármű, amelyet már nehezebb kezelni, irányítani. A kenu lapátja egy tollal rendelkezik, a végén mankó található. Fontos, hogy a versenysport esetében térdelnek a versenyzők, de a túrakenuban ülnek. A kenuban több a hely, mint a kajakban, többen elférnek benne, ám kevésbé stabil a vízen-tartása. Érzékeny a hullámzásra, lassúbb vele a haladás.²⁹ Speciális formája a sárkányhajó, amelyet sárkányfej- és fark díszít.

A **kílbot** (keelboat, klasszikus értelemben vett evezős csónak). A legtöbb esetben fából készül, rögzített evező villákkal rendelkezik. Érzékeny a szélre és a hullámokra, de akár

²⁷ 2014-es kajak-kenu világbajnokságon például nyolc aranyérem született Szegeden. <http://magyarhirlap.hu/nyolc-magyar-erem-a-kajak-kenu-vilagkupan> (2014.06.06.)

²⁸ Például: <http://www.hunrowing.hu>, <http://www.kajakkenusport.hu>, <http://www.turatars.com>, <http://www.gentlemenvizituras.hu>, <http://www.magyar-vizitura.hu> (2014.06.06.)

²⁹ <http://www.mountex.hu/tesztkajakvskenu> (2014.06.06.)

sokan is elférnek benne. A legmélyebb merülésű a három közül, így inkább nagyobb vizeken használható.³⁰

Az evezős hajók lehetnek versenyhajók és ún. Gig-hajók, amelyek a szabadidős tevékenységhez és a képzéséhez alkalmasabbak, mert szélesebbek. Rendszerint 78-100 cm szélesek, egyes, kettes, négyes és nyolcas hajók lehetnek, amelyet vagy egyetlen evezővel, vagy evezőpárral hajtanak. A hajó lehet kormányos és kormányos nélküli.

Az evezők is fontos elemei ennek a sportnak. „A 90-es évek közepéig a Macon tollú evezős lapát terjedt el, majd fokozatosan először a versenyvezetésben, később pedig a szabadidős evezésben is a Big-Blade tollforma vált meghatározóvá. Utóbbi forma jelentősen megkönnyítette a szabadítást (vízből történő lapátkivételt), és stabilabbá tette az áthúrást (lapát vízben történő vezetését).³¹ Az evezés lehet párevezős és váltott-evezős, és a vízben különböző manőverezéssel valósul meg. Az evezésnél kötelező az előírt felszereléssel rendelkezni, amelyet a Hajózási szabályzat ír elő.³² Az evezős sport kiváló közösség-építő, kitartást, elszántságot növelő tevékenység.

3. A folyami evezés és a vízi közlekedés alapvető szabályai

A folyami evezés kiváló szabadidős lehetőség, de megvannak a maga veszélyei, amelyek a szabályok ismeretével és betartásával elkerülhetőek. A szervezőknek és a sportolóknak egyaránt ismerniük kell a folyami evező jármód legfontosabb szabályait, előírásait, és a jármódot meghatározó egyéb tényezőket. Tekintsük át ezeket!

A sportághoz szükséges alapvető ismeretek *három fő csoportba sorolhatóak*, az általános szabályokra, a vízi jelzésekre, valamint a biztonsági előírásokra és a kötelező eszközökre.

Általános szabályok. A folyami evezést meghatározott szabályok és előírások mentén kell lebonyolítani, ugyanis a szabadidős tevékenységre alkalmas vizeink gyakran szállítási útvonalak, strandolók vagy vízi élőlények útjába esnek. A legfontosabb ezzel kapcsolatos ismereteket az 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet (a vízi közlekedés rendjéről) és melléklete, a Hajózási szabályzat tartalmazza. **Csónakot az vezethet**, aki: a 14. életévét – gépi hajtású vízijármű esetében 17. életévét – betöltötte, úszni tud, a vezetésben kellő gyakorlattal rendelkezik, és ismeri a Hajózási Szabályzat rendelkezéseit, valamint az igénybe vett vízterület sajátosságait. Elvárás, hogy ha több személy tartózkodik a csónakban vagy nyilvántartásba vételre nem kötelezett vízi sporteszközön, indulás előtt 16. életévét – gépi hajtású vízijármű esetében 17. életévét – betöltött (...) vezetőt kell kijelölni. Sportegyesület 14. életévét be nem töltött, úszni tudó és az a Szabályzat rendelkezéseit

³⁰ Kis János, Alapvető ismeretek kezdő vizeitúrázóknak. Magyar Természetjáró Szövetség honlapja. 2012. http://termeszettar.hu/alapveto_ismeretek_kezdo_viziturazoknak (2014.06.06.)

³¹ Ficsor László: Evezési alapismeretek. Magyar Evezős Szövetség, Budapest, 2008. 11 oldal

³² Értékes információk <http://www.vizvonalt.hu/kotelezo.php> (2014.06.06.)

ismerő sportolója csónakot, illetve gépi hajtás nélküli vízi sporteszközt a sportegyesület edzőjének irányítása és felügyelete, továbbá mentőeszköz használatával és mentőmotoros vagy kísérő kiscgéphajó biztosítása mellett vezethet.³³ Alapvető elvárás, hogy szervezett, csoportosan haladó evezős vízijárművek részvételével zajló vízitúra – tíznél több evezős vízijármű részvétele esetén – csak képzett, szakaszvizsgával rendelkező **túravezető vezetésével** bonyolítható le. A túravezetés tehát végzettséghez kötött tevékenység. A vízitúra elindulását, túravezetőjének személyét és a tervezett útvonalat a túravezető az indulást megelőzően köteles bejelenteni a területileg illetékes vízirendészeti szervnek. A vízitúra vezetőjének vízijárművét (...) „U” kódlobogóval kell megjelölni. A lobogó (oldalélének) mérete legkevesebb 0,3 m és az helyettesíthető azonos megjelenésű táblával.³⁴ A vízitúra vezetője jogosult a túra résztvevőinek közlekedési magatartására vonatkozó utasítást adni, amelyet a résztvevők kötelesek végrehajtani. További szabály, hogy vízitúra korlátozott látási viszonyok között nem folytatható. Alapvető szabály ezen kívül, hogy a sebességet és a haladást úgy kell megválasztani, hogy ne zavarja a vízközlekedés rendjét, tartózkodni kell minden olyan cselekedettől, ami a biztonságos haladást, akadályozza, vagy a víziútjelző és kitűző jeleket károsítaná, de mindennek előtt figyelembe kell venni a jelzéseket, amelyet a Hajózási Szabályzat részletesen tartalmaz. Külön figyelmet érdemel a **határvízen való közlekedés**, amelyet a 18/2011. (VI. 1.) BM rendelet szabályoz részletesen. A rendelet a Schengeni külső határokra vonatkozik csak, és az alábbiakat írja elő:

„Az államhatárról szóló törvényben meghatározott engedély iránti kérelmet a határvízen történő közlekedés megkezdése előtt legalább 15 nappal kell benyújtani az útvonal szerint területileg illetékes megyei rendőr-főkapitányságnál (a továbbiakban: megyei rendőr-főkapitányság). (2) A kérelem tartalmazza:

- a) a kérelmező természetes személy nevét, lakcímét, egyéb esetben a kérelmező képviselőjének nevét, lakcímét,*
- b) vízitúra során történő határvízi közlekedéshez szükséges engedély esetén a túravezető nevét, lakcímét, c) a résztvevők számát,*
- d) a közlekedés megkezdésének, valamint várható befejezésének időpontját,*
- e) a vízi jármű típusát és ha van akkor a nyilvántartási számát,*
- f) a határvízen való közlekedés útvonalát,*
- g) a tervezett kikötési helyek felsorolását.*

(3) A szomszédos állam illetékes szerveinek engedélyét a megyei rendőr-főkapitányság szerzi be.

(4) A megyei rendőr-főkapitányság a benyújtott kérelmet a határőrizet és az államhatár rendjének betartásával kapcsolatos szabályok, valamint a szomszédos állam illetékes szerveinek engedélye alapján bírálja el.(...)

³³ 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet, II. RÉSZ, MAGYARORSZÁG területén levő belvízi utakra vonatkozó kiegészítő rendelkezések, általános szabályok, 1. fejezet. 1.02 cikk

³⁴ uo. 1.02 cikk 3. d

(6) A határozatot hozó megyei rendőr-főkapitányság a határozatot közli a határvízen való közlekedés útvonala szerint illetékes megyei rendőr-főkapitánysággal.

(7) A határozatban tájékoztatni kell az ügyfelet, hogy a határvízen történő közlekedéssel összefüggésben az államhatáron való áttévedés, átsodródás vagy más határrend-sértés esetén haladéktalanul értesíteni kell a rendőrséget.³⁵

Völgymenetben és hegymenetben a csónakok találkozásakor a hegymenetben haladónak van joga a partközeli elhaladáshoz, míg az egymás útját keresztező csónakoknál a jobbkéz-szabály érvényesül. Ezeknek a szabályoknak a figyelmen kívül hagyása veszélyezteti az evezés biztonságát.

Jelzések és jelek a vízi közlekedésben. Nemcsak az általános szabályokat, de a hajók azonosító jeleit és látható jelzéseit (táblák, lobogók, lengők, jelzőfények, kötélkéjelzések, jelzések vesztegléskor, különleges jelzések stb.) is ismerni kell. A szabadidős vízijárművel útra indulóknak ezeket a jelzéseket, de főként a vízi út használatára vonatkozó tilalmakat be kell tartaniuk. A tananyagunk terjedelme nem teszi lehetővé ezeknek a részletes elemzését, ezért csak néhány fontosabbra hívom fel a figyelmet (lásd 1. ábra³⁶).

1. ábra: Fontos jelzések. Forrás:³⁶

Elmondható, hogy a kék jelzések az adott tevékenység engedélyezését jelentik, a piros keretben áthúzott jelzések pedig tilalmat fejeznek ki. A Hajózási Szabályzat ezen kívül szinte minden olyan eseményre, információra kitér, amellyel az ember vízi útja során találkozhat, például a parkolási, víznyerő helyekre, a haladási irányokra, fordulásokra,

³⁵ 18/2011. (VI. 1.) BM rendelet, a határvízen történő közlekedés engedélyezéséről. 1.§, 2.§

³⁶ 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet a víziközlekedés rendjéről. Tiltó és utasító jelzések.

tiltó és engedélyezett jármódokra, a hangjelzésekre, a veszteglésre, az egyes vízi utakon betartandó szabályokra, de a környezetvédelmi tényezőkre is, amelyeket feltétlenül tanulmányozni kell.

4. Az evezős sport biztonsági előírásai, eszközei, kellékei, felszerelése

Az evezős sport kiváló időtöltés, életformává válhat, de vannak veszélyei, ezért be kell tartani a biztonsági előírásokat. Ezek kitérnek a sporteszköz közlekedésére, például, hogy csónakkal, vízi sporteszközzel és kishajóval a parttól vagy kikötőhelyről elindulni és menetirányt változtatni akkor szabad, ha az a víziközlekedés más résztvevőit nem zavarja és vízben tartózkodó személyt, valamint egyéb, a biztonságos közlekedést segítő előírásokra, mint a kötelező felszerelés, stb.³⁷ Az előírások kiterjednek továbbá az alapvető stabilitási és szilárdsági követelményekre, a fedélzeti kialakításra, a szükséges anyagvastagságra, a kikötéshez szükséges eszközökre, a korrózióvédelemre, anyagvédelemre, a felhasznált szerkezeti anyagokra stb. Fontos, hogy a kishajót a kedvtelési célú vízi járművek tervezéséről, építéséről és megfelelőségének tanúsításáról szóló jogszabályban megállapított felszerelésekkel, továbbá üzemeltetési körülményeinek és kialakításának figyelembevételével legalább 1 db megfelelő evezővel kell ellátni. A nyilvántartásba vételre nem kötelezett vízi sporteszköznek a hullámzó vízen biztonságosan el kell viselnie a megadott legnagyobb terhelés 125%-át, (...) megfelelő stabilitással kell rendelkeznie, képesnek kell lennie legalább 8 km/h holtvízi sebesség elérésére, továbbá a kitérés, fordulási és megállási műveletek végrehajtására.³⁸

Csónak kötelező felszerelése. A szabályok betartása mellett további követelmény bizonyos feltételek megléte. A csónak kötelező felszereléseiről szóló rész a Hajózási Szabályzat egyik legfontosabb eleme a vízitúra szervezők részére. Csónak kategória néven határozza meg a rendelkezés a vízi sporteszközöket is. Csónak kizárólag az alábbi alapfelszerelés megléte esetén közlekedhet:

- *„mentőmellény, evező – a csónakban tartózkodó személyek számának és a csónak hajtásának megfelelően, de legalább 1 db, horgony – 1 db,*
- *kikötésre és horgonyzásra alkalmas és megfelelő állapotú kötél vagy lánc – legalább 10 fm, legalább 1 liter űrméretű vízmerő eszköz – 1 db,*
- *egy elektromos üzemű, szokásos erősségű, fehér fényű, szükség szerinti irányba fordítható fényforrás, amivel a csónakos a közeledő vízijárműnek jelezni tud,*
- *a csónak üzembentartójának nevét és elérhetőségét tartalmazó – a csónaktesten tartósan rögzített – tábla.”³⁹*

³⁷ 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet a víziközlekedés rendjéről. 3.03 cikk - Csónak, vízi sporteszköz és kishajó közlekedése.

³⁸ uott.

³⁹ 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet, II. rész, II-2. melléklet, Kötelező felszerelések.

A fenti rendelkezéseket a **kajak, kenu, kílbot**, (...) továbbá a 2,5 m-nél kisebb testhosszúságú csónak esetében az alábbi eltéréssel kell alkalmazni: mentőmellény – a csónakban tartózkodó személyek számának megfelelően, evező – a csónak hajtásának megfelelően, de legalább 1 db, legalább 1 liter űrméretű vízmerő eszköz vagy szivacs – 1 db, kikötésre alkalmas, megfelelő állapotú kötél vagy lánca.

A közlekedési szabályok és követelmények ismerete mellett fontos tudni a vízzel, a túrázással kapcsolatos elméleti ismereteket is, amelyeket a következő fejezetben tárgyalunk.

- Mutassa be a hajótípusokat és az evező sportok főbb jellemzőit!
- Ismertesse a vízi közlekedés általános szabályait!
- Mik a határvízen való közlekedés legfontosabb tudnivalói?
- Milyen jelzéseket alkalmaznak a vízi közlekedés során?
- Milyen biztonsági előírásokat kell betartani evezés során?

IV. Elméleti és gyakorlati ismeretek az evezős sport folytatáshoz

A folyami evezős sportok szervezésével lebonnyolításával foglalkozó szakembereknek a szervezői készségek mellett rendelkezniük kell a sportot befolyásoló egyéb ismeretekkel, így hazánk vízrajzával, a vízjárásokkal, az áramlástannal, a víz alapvető jellemzőivel, a tájékozódással, az időjárással, a folyóink környezetvédelmi aspektusaival kapcsolatos legfontosabb tudnivalókkal is, hiszen ezek nagyban befolyásolják a tevékenységüket. Az evezés technikai tudnivalóira nem térünk ki, de az egyéb ismereteket röviden összefoglaljuk.

1. Magyarország vízrajza, vízhálózata, vízjárása, alapvető áramlástani ismeretek

Hazánk vízrajza a felszíni vizek típusait, környezetét, funkcióját és környezeti állapotát illetően is rendkívül változatos. Ennek ismerete a programok lebonnyolítása szempontjából fontos.

Vízrajz. Magyarország a Duna vízgyűjtőjéhez tartozik, így a folyó és mellékfolyói vízjárását, vízszint ingadozásait, vízkészletét a Duna vízgyűjtőjére lehullott csapadék határozza meg. Nagy hatással van a felszíni vizeinkre a párolgás, amely a földfelszínre hullott csapadék jelentős hányadát teheti ki. Magyarországon az évi csapadékmennyiség 500 - 900 mm közé tehető. Eloszlását a tengerektől való távolság és tengerszint feletti magasság határozza meg. Az Alföldön vannak olyan területek, ahol 500-550 mm csapadék hull, ellenben a nyugati országrészben 800 - 900 mm is lehet. Furcsa módon a legcsapadékosabb évszak a nyár, amikor gyakran előfordulnak heves záporok, zivatarok, és ebből fa-

kadóan nyári árvizek, ugyanakkor aszályos időszakok is.⁴⁰ A vízmérleg enyhén pozitív: 55 707 millió köbméter csapadék érkezik az ország felületére, míg a párolgás 48 174 millió köbméter (a többi csapadékvíz elfolyik a vizeinkben, elpárolog, és távozik az ország területéről a folyókon keresztül). Ez az úgynevezett lefolyás adja az éltető erőt a természet, mezőgazdaság, és társadalom számára, továbbá táplálja a hazai forrású víztesteket.⁴¹

Magyarország vízhálózatát a domborzat határozza meg. Az ország vízfolyásainak túlnyomó többségét, vízhozamának pedig több mint 90%-át a külföldről érkező folyók adják. Ez a Kárpát-medence sajátos domborzati viszonyaiból fakad. Szintén ennek tudható be, hogy az ország teljes területe a Duna vízgyűjtőjének a része (ugyanis a Tisza a Duna mellékfolyója). Hazánkban a vízfolyások sűrűsége igen jelentős, számos kis patak, rengeteg állóvíz található. A hazai vízfolyások több tulajdonság szerint is csoportosíthatók: a vízhozam alapján jól kirajzolódnak például a jelentős (nagyobb) és kisebb vízhozamú vizeink egyaránt. Általánosságban elmondható, hogy a nagyobb vízhozamú vizeink (például Duna, Tisza, Dráva, Rába, Mura, stb.) alkalmasabbak a vízi sportokra, vízi kikapcsolódásra, hiszen rendelkeznek akkora mederrel, amely el tudja vezetni az akár másodpercenkénti 2000 köbméteres (Duna) vízmennyiséget, ezen túlmenően kiterjedt árterük, változatos növényzetük van.

A vízjárás a folyóvizek egyik legfontosabb tulajdonsága. Az időjárás hatására bekövetkező vízszint- és vízhozam ingadozását jelenti. A kisebb folyóink általánosan nagyobb vízszint-ingadozásnak vannak kitéve, mint a Duna, ugyanis minél kisebb egy vízgyűjtő annál kisebb a víztömeg, és a vízmennyiség időbeni eloszlásának kiegyenlítődése. A Dunán bármilyen évszakban lehet **árvíz**, esős vagy havas időjárás esetén is. A kisebb folyóinkon a hóolvadásból, vagy a nyári időszak nagyobb csapadékaiból alakulhatnak ki árvizek. Az áradás ellentéte **a kisévíz** (az átlagos alacsony vízállások mértéke) általában nyáron következik be. Ez szintén nagy hatással van a folyók környezetére, ugyanis alapvetően a víz határozza meg az ott zajló életet. Kisévízkor a folyó medre kiürülni látszik, folyása lelassul, kevés hordalékot szállít. Aszályos időszakban a folyó akár 100-szor kevesebb vizet szállíthat, mint árvízkor. Ez nagyban akadályozhatja a hajózást, ami például a Tiszán nyaranta igen jellemző. A vízi sportokat a Dunán egyáltalán nem érintheti az aszály (kivéve a Szigetköz kis erei), de más vizekre szervezett túra előtt feltétlenül tájékozódjunk az aktuális vízhozamokról!

Áramlástan ismeretek. Az evezést befolyásoló másik tényező az áramlás. A folyóvizek áramlása nagyban meghatározza a vizek evezésre, sportra való alkalmasságát. Az evezős sportok szempontjából legfontosabb fizikai tulajdonság **a mozgási energia**. A moz-

⁴⁰ Weidinger Tamás. – Mészáros Róbert. Csapadék, légnedvesség, párolgás. in: Magyarország földje (szerk. Karátson Dávid) KERTEK 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1997. 230-232. oldal.

⁴¹ Magyarország vízgyűjtő gazdálkodási terve. Környezetvédelmi-és Vízügyi Minisztérium, Bp.: 2009. 427 oldal

gási energia a víz tömegétől és sebességétől függ. A felszíni folyóvizek mozgási energiája szolgáltatja a víz munkavégző képességét is. A mozgási energia segítségével alakul ki **a víz áramlása**, a vízben található zátonyok, és tulajdonképpen a folyómeder.⁴² A vízfolyásokban a leggyakoribb áramlási típus az örvénylő (turbulens) áramlás. A súrlódási erők eredményeként örvények alakulhatnak ki, amelyeknek több típusa létezik. Általánosságban elmondható, hogy a legnagyobb erejű **örvények** a vízfolyás sodorvonalán találhatók, ott fejtik ki a legnagyobb munkavégző képességüket. Ezekre az evezésnél figyelni kell. Az evezős sport szempontjából fontos, hogy a sodorvonal nem okvetlenül a vízfolyás mértani középvonalát jelenti. **A sodorvonal** a leggyorsabban haladó víztömeg vonala, a legnagyobb hordalékszállítás, felszínformálás e vonal mentén történik. A folyómeder nem egyenletes módon épül fel, különböző kőzetekből állhat, ezért vándorolhat a sodorvonal, kialakítva ezzel a folyó kanyarulatait. A sodorvonalon kívüli egyéb áramlások is léteznek. Ezek a partok közelében alakulhatnak ki. Az úgynevezett **állóörvények** a partvonal, vagy meder egyenetlenségéhez, kiszögelléséhez (természetes vagy mesterséges) kapcsolódnak, és veszélyesek lehetnek. Érdeemes odafigyelni a nagyobb tereptárgyakra, kiszögellésekre, mert ezek közelében komoly erejű állóörvények alakulhatnak ki. Ezek felismerése a vízügyi szakemberek számára is komoly tapasztalatot és képzettséget igényel. Magyarországon a Duna a legkevésbé örvényes nagy vízfolyás, míg a Dráván, Murán vagy a kisebb vadvizeken lehet leginkább számítani örvények jelenlétére.

2. A vizek kémiai és fizikai jellemzői, élővilága

A folyók és vízfolyások áramlásuknál, és a megtett útjuknál fogva nagyon változatos fizikai és kémiai jellemzőkkel rendelkeznek. A víz hőmérsékletét a légkör hőmérséklete szabja meg. Mivel a kisebb vízfolyások vízhozama jobbára a felszín alatti vizekből származik, hőmérsékletváltozásaik is mérsékeltebbek. A nagyobb folyók vizének hőmérséklete viszont a levegő általános középhőmérsékletét követi. A Duna és a Tisza vize a hosszukkal változik, egyre nagyobb víztömegükkel arányosan válnak szélsőségesebb hőmérsékletűvé, ahogy a Nap besugárzása, illetve a levegő állapota változik. Telenként **a jégképződés** rendszeresen bekövetkező jelenség a magyar folyóhálózaton. A teljes befagyást viszont csak a vízfelszínen úszó jégtáblák elakadása váltja ki. A vízi túrák időpontját érdemes a nyári, a koratavaszi vagy az őszi időszakra szervezni.

A folyóvizek kémiai jellegét, szennyezettségét a vízgyűjtők földtani felépítése és az útjuk során elszennvedett emberi szennyező hatások határozzák meg. Emiatt a kisebb folyókkal szemben, a nagyobb folyók vize ritkán mutat kémiaileg egynemű sajátosságokat. A Duna meszes kemény vize azonban ennek ellenére jól megkülönböztethető a Tisza lágy, karbonátokban szegény vizétől, ami a két folyó vízgyűjtőterületének eltérő kőzet-

⁴² Szabó József: A víz földrajza. In Általános természet-földrajz (szerk. Borsy Zoltán): Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998. 124-250. oldal.

ni felépítéséből következik. A folyók partján kisebb-nagyobb települések, ipartelepek stb. lehetnek, amelyeknek tisztított vagy tisztítatlan szennyvize alapvetően befolyásolhatják a víz minőségét, a benne élő élőlények életkörülményeit, táplálkozási- és szaporodási lehetőségét. A folyók szabályozási munkálatai, továbbá „sóderkotrása” sem közömbös a természet szempontjából. A legjobban veszélyeztetettek az egy-egy város vagy nagyüzem használt vizeit felvevő kisebb vízfolyások. Így IV. osztályú igen rossz minőségű az Ikva, Rábca, Marcal, Felsőválna, Alsó-Zala, Mura, Cuha, Concó, Séd, Sárvíz, Kapos, Pécsi-víz, Tápió, Dongér, Eger, Szinva, Sajó, Szamos, Kraszna, Hortobágy-Berettyó. A Dráva, Zagyva, Körösök és a Maros némileg jobb, azaz III. osztályúak.⁴³

Folyók, vízpartok élővilága, védett területei. Magyarország vizekben gazdag ország, vizes élőhelyeinek száma és aránya egykoron hatalmas volt. Mára sok vizes élőhely viszszaszorult a lecsapolásoknak és folyószabályozásoknak köszönhetően. Ezáltal a vizes élőhelyek csodálatosan gazdag élővilága is nagy kárt szenvedett. A vízi szabadidős sportok rendkívül alkalmasak arra, hogy ebből a megmaradt gyöngyszemből sok-sok látnivalót, és természeti értéket ismerhessünk meg. A folyóink átszelik Magyarország védett természeti területeit (Nemzeti Parkok, Tájvédelmi körzeteket stb.). Számos **védett terület** alapvetően vízhez kötődik, vízhez fekszik közel. A nemzeti parkjaink egy része kimondottan a vizes élőhelyeknek köszönheti fennállását, jó hírét. A Duna-Dráva Nemzeti Park e szempontból mindenképpen jelentős, és fontos. A nemzeti parkok területi kiterjedéséről, védett területekről (beleértve a Natura2000 területeket) a vízi túra szervezésekor tájékozódni kell! Érdemes felkeresni a területileg illetékes nemzeti park igazgatóságot, és a túrázáshoz tartozó engedélyeket, információkat tőlük bekérni.

Magyarország madárvilága Európa-hírű a jelentős természetvédelmi munkának és a rengeteg vízfelületnek köszönhetően. Hazánkban még ma is sok, köztük nemzetközileg is jegyzett vizes élőhelyet találunk. A vizes élőhelyek azon biotópok, ahol a víz meghatározó tényezőként jelenik meg, és gazdag állatvilágot rejtegetnek. A víz egyes állatcsoportok számára – ilyenek például a halak vagy a különböző alacsonyrendű rákok – létfeltétel, mert nélküle létezni nem tudnának, de a madaraknak legalább annyira fontos a vízi és vízközeli növényzet, a nádasok, gyékényesek, füzesek stb. jelenléte, ahol számos faj fészkel és keresi táplálékát.⁴⁴ A vonuló madarak és hazai fajok száma is jelentős, amelyek védeltséget élveznek. A Duna és a Tisza menti tájak (Tisza-tó) szakaszai, ősztől tavaszig a vonuló, illetve nálunk telelő különféle madárfajok (récefajok, bukók és búvárrok) számára nyújtanak pihenő- és táplálkozó helyet. Amikor alacsony a vízállás, akkor a megjelenő zátonyokon sirályok, szürke gémekek, kormoránok és parti madarak gyülekez-

⁴³ Somogyi Sándor: A Duna, a Tisza és mellékfolyói. In Karátsón Dávid (szerk.) Magyarország földje. KERTEK 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1997. 245-250. oldal.

⁴⁴ Schmidt Egon: Madarak. In Veress István (szerk.): Magyarország állatvilága. Dunakanyar 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1996. 88-90. oldal

nek. Magyarországon honos legfontosabb vízimadár-családok a búvárfélék, a vöcsökfélék, a gödényfélék, a kormoránfélék, a gólyafélék, a gémfélék, az ibiszfélék, a Récefélék, a vágómadárfélék, a darufélék, a csigaforgatófélék, a guvatfélék, a gulipánfélék, a lilefélék és a víztaposófélék.⁴⁵ Magyarország madarai védettek, fontos, hogy a túrák során kulturáltan, csendesen kell vonulni, viselkedni, hogy ne zavarjuk őket. A madarak megzavarása, elpusztítása (akár tojás, vagy fészek) jogszabályba ütközik, és a természetvédelem büntetését vonja maga után!

Folyóink halai. A madárvilághoz hasonlóan a halak fokozottabban kötődnek a vízhez, hiszen az az élőközegük. Az erek, csermelyek, patakok többségét a dombok, a hegyek között, erdők mélyén találjuk. Ha netán sík vidéken folynak, ott rendszerint mély vágatokban, árkokban találhatóak, és partjukon sűrű, bokros részek, fasorok vannak. Ezekben a kicsiny vízfolyásokban apróbb-nagyobb halak, vízi élőlények sokasága rejtőzik. Általánosságban elmondható, hogy minél kisebb a víztest, annál kisebb és kezdetlegesebb életformák vannak jelen. Ezek a kezdetleges életformák (moszatok, planktonok, ízeltlábúak stb.) jól szolgáltatják a halak táplálékát, részei a táplálékláncnak. Az erek, csermelyek, források környékének fontosabb halai: a cselle, a pisztráng, (ritkán márna), a küllő, vagy a szivárványos öklék.⁴⁶ A folyók rendszerint sok vizet szállítanak, mélységük, szélességük és sebességük eltérő, de az aljzat szempontjából is különbözők pl. kövesek, kavicsosak, homokosak, iszaposak stb. lehetnek. A Duna és a Tisza halfaunája rendkívül változatos. A márnák a szennyvízcsatornák által szállított ehető hulladékot is megeszik, ezért az ilyen csatornák beömlésénél gyakran előfordulnak. A vizák, a vágó-, sima és sőregtokok már ritkábbak, mert a folyóinknál végrehajtott nagyszabású szabályozások, a Vaskapunál létesített vízi erőmű akadályozza a vándorlásukat. A bodorka főleg a lassan mozgó folyószakaszokat kedveli. A domolykók vagy fejes halak ugyancsak jellegzetes, folyóvízi halak, sőt még a bővizű patakokban is előfordulnak. A jászok jellegzetes folyóvízi halak, de a folyóinkban előfordul a fogassüllő, a csuka és a harcsa is.

A folyók partja is rendkívül változatos élővilágot mutat. A túrázás és táborozás során fokozottan kell figyelni a környezetvédelmi előírások betartására, az időpontok kijelölésénél pedig arra, hogy ne zavarjuk meg a párzási, költési időszakokat.

3. Tájékozási ismeretek

Az evezés és a vízitúrázás során az egyik legfontosabb feladat a tájékozódás, amelybe beletartozik a térkép szakszerű ismerete, a táj, domborzat ismerete, iránytűk, egyéb segédeszközök megfelelő használata, továbbá a jó idő- és tér-érzékelés. A túrázásról és ezekről az ismeretekről szakkönyvek tucatjai adnak szakszerű felvilágosítást, a szerve-

⁴⁵ Európa madarai. <http://www.europamadarai.hu> (2014.06.06.)

⁴⁶ Péntes Bethen: Halak. In Veress István (szerk.): Magyarország állatvilága. Dunakanyar 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1996. 135-140. oldal.

zőknek fontos ezeket az irodalmakat ismerniük.⁴⁷ Jól használhatóak a tájolók, iránytűk, nyomtatott és digitális térképek. A túrák szervezése előtt be kell szerezni a területről készült turista, vagy hajózási térképeket.

A hajózási térképek olyan nagyméretarányú térképek, amelyek elengedhetetlen kellei egy vízi túrának. Nélkülük is folytatható rövidebb túra, de használatuk nagyban megkönnyíti a résztvevők és a túravezető dolgát. A nem szabadidős célú túrázásban nélkülözhetetlen a használatuk. A hajózási térképről a víz alatt található mélység-viszonyokról, mederformákról, veszélyekről is tájékozódhatunk. Olyan információkat tartalmaz, ami más térképtípusokon nincs feltüntetve. Magyarországon a legtöbb folyóról létezik hajózási vagy vízisport térkép: a Dunáról, Tiszáról, Balatonról, Bodrogról, Sajóról, Rábáról stb. A hajózási térképek bemutatják számunkra az olyan vízi objektumokat is, amelyekkel utunk során gyakran találkozhatunk. A legtöbb hajózási térkép bemutatja a vizek mélységét (szintvonalrajz), a partok és a szigetek körvonalait, a hajóroncsok, nagy kövek és más víz alatti akadályok helyét, a nem megbízható mélységi adatokra figyelmeztető jelzéseket, a forgalomelválasztó rendszereket és hajózási útvonalakat, a honvédelmi és más korlátozott forgalmú térségeket, a kábelek, csővezetékek helyét, a partvonal mentén a legtöbb fontos hely, forgalmi út nevét és magasságát. Tartalmazza a térkép léptékét, jelmagyarázatát, jelkulcsát, és egyéb információkat.⁴⁸

Előszámítások. Az evezős túra tervezésekor előzetes számításokat kell végezni a megtenni kívánt útvonalak hosszára, időtartamára vonatkozóan. Ezt internetes alkalmazásokkal, számítógépes térképekkel célszerű elkezdni, és minden esetben egyeztetni az így kapott eredményeket a hagyományos térképlapokkal. A túra résztvevőinek érdemes térképmásolatokat, kivágatokat adni az érintett túra útvonaláról. A térképek másolataiban lehet jelölni előzetesen a tervezett utakat érinteni kívánt településeket, tereptárgyakat stb.

A terepen való eligazodás is nagyon fontos eleme egy túrázásnak.⁴⁹ Az első fontos kérdés a térkép méretarányának megismerése, és annak a terepi viszonyokhoz való alkalmazása. A méretarány segítségével tudunk mérni a térképen, és a lemért távolságot átszámítani valós távolságra.⁵⁰ A kiemelten jó turistatérképeken vonalas aránymértéket szerkesztenek a térkép rajzolóit. Ezt a legjobban a távolságok méréséhez használhatjuk

⁴⁷ Jól használható irodalom a ZÖLD KALANDRA FEL! Környezetvédelemről túrázóknak - turistaságról környezetvédőknek. (Németh Imre, Némethné Katona Judit, Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmóddért Alapítvány, Elektronikus kiadvány: <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/szakmai/zk00.htm> (2104.06.06.) A folyami túrázáshoz ismerni kell az előző fejezetekben ismertetett Hajózási Szabályzat jelzéseit, beleértve a hangjelzéseket, képi jelzéseket és fényjelzéseket is!

⁴⁸ Márton Máttyás: A Világtenger kartográfus szemmel. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, 2012. 358. oldal.

⁴⁹ A túrázási alapismeretek egyik alapvető elsajátítandó képessége, a tájékozódáshoz jó alapot nyújt az előzőekben említett „ZÖLD KALANDRA FEL!” című könyv.

⁵⁰ Például egy 1:50000 méretarányú térképen, ha 5 cm-t mérünk két tárgy távolságának, akkor az a valóságban 250000 cm, ami 2,5 km.

egy vonalzó segítségével. Szintén a távolságok mérését segítheti elő a térkép szelvényezése, vagy rácsháló kiosztása. A legtöbb hazai turista térképen 1x1 kilométer nagyságú rácsháló van feltüntetve vékony fekete vonallal.

Terepen való tájékozódás közben nagy segítséget nyújthatnak a **tereptárgyak**, amelyek lehetnek mesterséges és természetes eredetűek. Magasabb fák, templomtornyok, épületek, villanyvezetékek oszlopai segíthetik a tájékozódást nappal. Éjszaka a régi időkben a **csillagokat** használták a tájékozódás alapjául. Ezt a fajta helymeghatározási módot nagyon kevesen ismerik manapság, és nagy szakértelmet igényel, de az Esthajnalcsillag meghatározása, vagy Göncöl-szekér megtalálása már elég könnyen elsajátítható. További ismereteket, tanácsokat mutat be ezekről a Magyar Csillagászati Egyesület oktatási portálja: <http://tudasbazis.csillagaszat.hu> (2014.06.06.).

Időjárás. Az evezős sport végzésekor, a túra szervezésekor fontos tényező az **időjárás** is. A modern meteorológiai technikák lehetővé teszik az időjárás 1-2 hétre történő előrejelzését, ez nagyban segíti a sportolókat, túrázókat. A terepen azonban fontos néhány dologra odafigyelni. A Balatonon, a folyók hegyek közötti szakaszán, nagyobb tavainknál gyorsan is lecsaphat a vihar erős széllel kísérvé. Ez a nagy nyitott vízfelületnek köszönhető. Vízitúra szervezésekor (folyamatosan!) oda kell figyelni a szélre. Ha erősen megváltozik a szél iránya, továbbá lehűl a levegő, akkor érdemes partra szállni, mert nagy eséllyel vihar közeleg. Esőt, vagy záport, zivatart, felhőszakadást is más-más felhőtípus jelzi. Erről a az Országos Meteorológiai Szolgálat honlapja ad felvilágosítást, ahol a meteorológiáról, felhőtípusokról stb. lehet tájékozódni.⁵¹

V. A szabadidő-szervezői- és programkoordinátori tevékenység főbb ismérvei a folyami evezős sport/jármód vonatkozásában

A fentiekben bemutattuk az evezős természetjárással kapcsolatos legfontosabb elméleti és gyakorlati ismereteket, ebben a fejezetben megvizsgáljuk a szabadidő-szervező és programkoordinátor legfontosabb feladatait az evezős jármódban.

1. A programszervezővel szembeni elvárások, a szükséges kompetenciák

A programszervező feladatai szerteágazóak, többnyire három fő területre terjednek ki: a *szakterülete folyamatos figyelemmel kísérésére/az aktualitások ismeretére, a konkrét programok (verseny, túra stb.) tervezésében, szervezésében, előkészítésében* való részvételre, és az ezzel kapcsolatos *koordináló, projektmenedzseri és marketing tevékenységre*. Fontos tudni, hogy túravezetést csak megfelelő végzettséggel lehet folytatni, a

⁵¹ Meteorológia iskola. http://owwww.met.hu/omsz.php?almenu_id=misc&pid=metsuli&mpx=0 (2014.06.06.)

programkoordinátor nem túravezető, hanem közreműködik annak tervezésében, szervezésében és lebonyolításában. A programszervező- és koordinátor feladatkör ellátása több olyan tulajdonságot, ismeretet feltételez, amely nélkül nem lehet hatékony a munkája. Ezek alapvetően szakmai, általános emberi és speciális szervezői tulajdonságok. Az e feladatokat⁵² betöltő személynek rendelkeznie kell a végrehajtáshoz szükséges megfelelő kompetenciákkal.

A jármóddal kapcsolatos alapvető szakmai ismereteken túl fontos a jó **kommunikációs készség**, az empátia-készség, a kreativitás, a helyzetfelismerő készség, megfelelő gazdasági ismeretek, illetve a jó **koordinációs és vezetői készség**, de emellett szükség van **szervezési ismeretekre**, határozottságra, kellő rugalmasságra, innovációs készségre, valamint kitartó és pontos munkavégzésre is. Elvárás vele szemben, hogy legyenek átfogó ismeretei a közigazgatásról, a sportigazgatásról, a területén folyó sportéletről, programokról, ápoljon jó kapcsolatokat a szervezetekkel, intézményekkel, ismerje a vízi eseményeket, a pénzügyi lehetőségeket. Legyen udvarias, segítőkész, és megfelelően határozott az érdekvényesítésben, ugyanakkor kellően diplomatikus.

A feladat-végrehajtás során tartsa szem előtt a szakmaiságot, a résztvevők érdekeit, de mindenekelőtt a biztonságot. Legyen érzéke arra, hogy észrevegye a programok kritikus pontjait, kellő rugalmassággal legyen képes azokra reagálni. Ezeknek a képességeknek a feladatok végrehajtása során kell érvényre jutniuk. Az összes felmerülő feladat bemutatása meghaladná a tananyag terjedelmi lehetőségeit, ezért ebben a fejezetben kiemelünk egy feladatot, *a vízitúra szervezést* és azon keresztül mutatjuk be a legfontosabb teendőket.

- Fogalmazza meg, hogy milyen tulajdonságokkal rendelkezik a jó programszervező!
- Véleménye szerint miért fontos a kreativitás és a jó helyzetfelismerő-készség?
- Milyen elvárások fogalmazódhatnak meg vele szemben?

2. A szabadidő- és programszervező feladatai vízitúra szervezése során

A programszervező tevékenysége időrend szerint csoportosítva a túra előtti, közbeni és utáni feladatokra tagolható.

Túra előtti feladatok.

A túra előtti teendők teszik ki a szervező feladatainak jelentős részét. Ez lényegében a cél, a célcsoport, és a részvételi kritériumok meghatározásából, az előzetes tájékozódás-

⁵² Ez a rész Murainé Szakáts Ildikó: Sport tanfolyam, egyesületi sport szervezése, vezetése c. könyve alapján készült. NSZFI, Budapest, évszám nélkül. Az ott olvasható sportverseny szervezéssel kapcsolatos tanácsok a túraszervezésben is kiválóan alkalmazhatóak.

ból, a helyzetelemzésből, a túraterv készítéséből, a túra meghirdetéséből, az előzetes szerződések, programok megkötéséből áll.

Célmeghatározás, célcsoport kijelölése. A legelső feladat a **célok meghatározása**, vagyis annak eldöntése, hogy milyen típusú legyen a szervezendő program. Lehet például szó természetjáró vízitúráról, iskolai szabadidős vízi táborról, de lehet a cél a versenyfelkészülést szolgáló túra is. A célmeghatározást követő feladat a részvételi kritériumok megfogalmazása és a **célcsoport kiválasztása**. El kell döntenie, hogy az esemény lehetséges résztvevői mely korcsoportokhoz (iskolások, felnőttek, nyugdíjasok) tartozóak lehetnek, és mit kell tudniuk, hiszen a lebonyolításhoz megfelelő erővel, ismeretekkel kell rendelkezniük, illetve fontos még, hogy milyen egyéb lényeges tulajdonsággal bírnak (pl.: milyen a fizikai terhelhetőségük, mennyire tapasztaltak stb.).

Ennek célja lehet akár a lehetséges jelentkezők felmérése („Kiket érdekelhet?”), akár a célcsoport szűkítése („Kik jöhetnek el?”). Fontos feladat az **előzetes tájékozódás** az útvonalról,⁵³ a területen lévő hagyományokról, lehetséges programokról, szolgáltatókról. Szükség lehet a korábbi túrák tapasztalatainak áttekintésére, az eszközök, források feltérképezésére. A tervezést nagyban befolyásolja, hogy az adott területen milyen evezős klubok működnek, milyen az iskolák szervezettsége és aktivitása ezen a téren, bevonhatóak-e az ottani szakemberek stb. A túraszervezés feltétele tehát a **tudatos helyzet-elemzés**. A szervező feladata annak megállapítása, hogy meg lehet-e szervezni az adott túrát. Ehhez biztosítani kell a végrehajtáshoz szükséges feltételeket, valamint a végrehajtók egyetértésére és támogatására is szükség van, illetve számba kell venni a meglévő anyagi, személyi és tárgyi erőforrásokat, amelyeket helyzetelemzéssel lehet megvizsgálni. Ennek közismert módszere, a **SWOT analízis**, mely megmutatja a legfontosabb feladatokat, illetve rámutat az esetleges veszélyekre, problémákra, lehetőségekre is. A SWOT⁵⁴ angol mozaikszó a következő négy szó kezdőbetűiből áll össze: strengths – erősségek, weaknesses – gyengeségek, opportunities – lehetőségek, threats – veszélyek. Az erősségek (S) és gyengeségek (W) rész az aktuális működést tárja fel. Rávilágít a fejlesztendő területekre, illetve azon dolgokra, melyek előre vihetik, vagy hátráltathatják a program megvalósulását. A lehetőségek (O) és veszélyek (T) a külső környezeti hatásokat elemzi, melyekre a szervezőnek nincs befolyása, viszont fel kell rá készülnie.

Erre egy példát az evezős jármód vonatkozásában alábbi táblázatban látunk:

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none">• meglévő evezős hagyományok• képzett túravezetők, bevonható sportszakemberek• szervezői tapasztalat• elegendő eszköz	<ul style="list-style-type: none">• forráshiány• magas szervezési költségek• létszámihiány• ismeretlenség• intézmények átalakulása

⁵³ A fontosabb útvonalakhoz ötleteket a **2. sz. mellékletben** talál.

⁵⁴ SWOT. http://palyazat.gov.hu/download/3009/04_Helyzetelemz%C3%A9s.pdf (2014.06.06.)

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • sportág fejlődése, állami támogatás • pályázatok • önkormányzati támogatások • szponzorok, aktív tagok 	<ul style="list-style-type: none"> • elmaradnak a támogatások • árvíz • rossz idő a túra idején • baleset

2. ábra: Példa SWOT analízisre.⁵⁵

A programkoordinátor feladata tehát a jármód lehetőségeinek és feltételeinek alapos megismerése. Az evezős programok rendszerint összeköthetők egyéb eseményekkel, ezért ismerni kell az útvonal kínálta egyéb programok körét, idejét. Amikor eldőlt a célcsoport és a túra típusa, a következő lépés **az útvonal tervezése**.⁵⁶ Utána kell nézni az ajánlott túraútvonalaknak, melyek hasznos támpontot és segítséget nyújtanak az útvonal választásában.⁵⁷ Ennél figyelembe kell venni az útvonal hosszát és nehézségét, a látnivalókat, az esetleges akadályokat (pl. átemelés, stb.), az időtartamot, a lehetséges táborhelyeket, illetve hogy van-e hajó, vagy motorcsónak közlekedés, milyen az ottani vízjárás stb. Egyes szakaszokon szükség lehet előzetes engedély kérésére, például a Dráván túrázni csak a Duna-Dráva Nemzeti Park és a határőrizet engedélyével lehetséges.

A túraterv összeállítása. A megfelelő útvonal kiválasztása után túratervet kell készíteni. *A terv tartalmazza* a túra célját, útvonalát, egyes állomásait (lehetőleg térképen is ábrázolva), azok távolságát, az érkezés várható idejét, illetve egyéb további lényeges információkat, mint a táborhelyek, a felszerelés, program, költség stb. A terv mellékletét kell, hogy képezzék a térképek, engedélyek, a résztvevők adatai, és a program költségvetése.

A technikai feltételek megteremtése, a **programok meghatározása és előkészítése** is sok feladatot jelent, melyek egyrészt magát a vízitúrát, másrészt a hozzá kapcsolódó tevékenységeket foglalják magukban, például az utazást, étkezést, szállást, pihenőket, egyéb foglalkozásokat⁵⁸ (pl.: lovaglás, kézműves foglalkozások, stb.). Meg kell határozni az egyes foglalkozásokhoz, programokhoz **szükséges anyagokat**, és gondoskodni kell azok beszerzéséről. Az **oda- és visszautazás** tekintetében is vannak teendők. A megfelelő közlekedési eszköz (pl.: busz, vonat, stb.) kiválasztásában figyelembe kell venni a

⁵⁵ Az ötlet forrása: Murainé Szakáts Ildikó: Sport tanfolyam, egyesületi sport szervezése, vezetése c. könyve alapján készült. NSZFI, Budapest, 15. oldal.

⁵⁶ A túra szervezésében nagy segítséget jelenthetnek az erre szakosodott szervezetek, intézmények. A legismertebb a **Tisza-tavi Túráközpont Hálózat**. A túráközpontok „*már legalább két éve működő, magas minőségű szolgáltatásokat nyújtó szálláshelyek, kikötők vagy éttermek, akik arra vállalkoztak, hogy 2007-től kiszolgálják a régióba érkező túrázni vágyók speciális igényeit.*” A hálózat tagjai a logó alapján jól beazonosíthatóak, információs központként, pihenőhelyként szolgálnak, és sokszor biztosítanak parkolási lehetőséget. Számtalan **egyéb túraszervezet** létezik, melyek ugyancsak szívesen segítenek a túra megszervezésében, a túraútvonal kijelölésében, illetve szakképzett, megfelelő bizonyítványokkal rendelkező túravezetőt is rendelkezésre tudnak bocsátani. Az egyes túraszervezetek egyesével történő bemutatására itt nincs lehetőség, azonban a listájuk megtalálható, például a <http://www.turabazis.hu/szervezok.php> (2014.06.06.) holnapon.

⁵⁷ A túraútvonalakról az alábbi tájékoztató nyújt bő felvilágosítást: <http://itthon.hu/documents/10180/79823/Vizit%C3%BAr%C3%A1k+itthon+2011/4b4b1dfd-77ca-43f6-9f74-6042fb5aaad0> (2014.06.06.)

⁵⁸ Egy vízi tábor esetén például a táborozók valószínűleg nem fognak egész nap csak az evezős sporttal időt tölteni, gondoskodni kell egyéb szakkörökről, elfoglaltságról.

távolságot, az anyagi és kényelmi szempontokat. Ha szükség van **étkeztetésre**, akkor tervezni kell annak helyét, körülbelüli idejét, gondolni kell a speciális étkezési igényű jelentkezőkre is. Hosszabb program esetén előre gondoskodni kell megfelelő **szálláshelyről**, melyet időben le kell foglalni. Ha magunk telepítünk szállást, akkor annak minden feltételét biztosítani kell. A szállás és étkezés kiválasztásakor figyelni kell, hogy azok lehetőleg a program közvetlen környezetében legyenek, hogy az elérésük ne túl sok időt vegyen igénybe. Egyes programok esetében szükség lehet a helyi önkormányzat, az ÁNTSZ, vagy a tűzoltóság stb. engedélyére, melyeket időben be kell szerezni.

A szálláshelyeknek megfelelő ellátást kell biztosítani a résztvevők számára, megfelelő méretűnek kell lennie. A túratervnek a jelentkezők szükségleteit és igényeit kell tükröznie, ezért nem jó, ha az túlzottan feszített. Érdemes valamennyi ráhagyással dolgozni az időbeosztáson, hogy nyugodtan elérhesse mindenki a kívánt célt. Az egyes állomásokon, vagy az állomások között megfelelő időközönként elegendő pihenőidőt kell beiktatni, tervezni kell váratlan helyzetekre is. A túrán csak az egészségileg alkalmasak vehetnek részt, és ezt **orvosi nyilatkozattal** kell igazolni, amely kizárja a fertőző betegségeket, illetve jelzi az esetleges allergiát és egyéb alapbetegségek meglétét, valamint az alkalmazott gyógyszereket. Az ehhez szükséges egészségügyi nyomtatvány kiosztásáról a szervező gondoskodik, az orvosi igazolást és a nyilatkozatot pedig a túra teljes ideje alatt elérhető helyen kell tartani. A tervezés során konkrétan rögzíteni kell a túra vezető(k) és a részprogramokért felelősök, szolgáltatók nevét, elérhetőségét, feladatait és a határidőket. Célszerű szerződésben rögzíteni a megbeszélteket.

A túraterv elkészülte után, de akár azzal párhuzamosan is következhet a **túra meghirdetése**. Ez szórólapok, hirdetések, reklámok útján, de a médián keresztül is történhet pl.: helyi újság, helyi televízió csatorna, plakátok, internet segítségével. A hirdetményben a túrával kapcsolatos tömör tájékoztatót kell közölni és lehetőséget kell nyújtani a túra részletesebb megismerésére. A túrának érdemes lehet internetes honlapot készíteni, melyen részletes tájékoztatást és képeket lehet közölni. Egy további eszköz a hirdetésre a közösségi oldalak használata. Ha a túra jellege megengedi, meghirdethetjük valamelyik ismert közösségi oldalon, esetleg eseményt, vagy csoportot is létrehozhatunk hozzá. Így a közösségi médiát használók körében széles körben ismertté válik, illetve lehetőség nyílik nyílt kérdéseket intézni a szervezők felé, illetve a túra után a résztvevők könnyedén megoszthatják egymással élményeiket.

Szerződések, megrendelések elkészítése. A programok, eszközök, szállások leköttetése, megrendelése időben kell, hogy történjen. Szintén fontos feladat a részvételi díjak beszedése, a kifizetések nyomon követése.

Folyamatos kapcsolattartás. A túra előtt a szervező fontos feladata, hogy a túrával kapcsolatos minden személlyel, intézménnyel tartsa a kapcsolatot, folyamatosan tájékoztassa az érintetteket, és megadjon minden értékes információt. A résztvevőkkel célszerű egy előzetes megbeszélésen rögzíteni a követelményeket, és meggyőződni arról, hogy mindenki kellően felkészült-e, legalább a manőverezést ismerik-e, valamint közölni kell velük a szükséges felszerelések listáját. Erre egy példát, tippeket a **3. sz. mellékletben** talál.

- Mi a SWOT analízis, milyen dolgokra kell kitérnie evezős túra szervezésekor?
- A szervezés kezdetekor milyen célokat kell meghatározni?
- A túra előkészítésekor milyen feltételekre kell odafigyelni, és ezek mit foglalnak magukban?
- Miben segítenek a túraközpontok?
- Hogyan történhet a program meghirdetése?
- Milyen konkrét feladatai vannak a programkoordinátornak túra előtt?

Túra alatti feladatok.

A vízitúra lebonyolításával kapcsolatos legfontosabb tudnivaló, hogy azt csak és kizárólag megfelelő képzéssel rendelkező személy vezetheti le, ezért mindenképpen szükséges legalább egy ilyen túravezető megléte. A szervező a túravezető(k) segítségével bonyolítja le a programot. A túra indulásakor **tájékozódni kell** az aktuális időjárás-jelentésről, a vízállásokról, a szükséges eszközök, dokumentumok, igazolások meglétéről, ellenőrizni kell azok állapotát, át kell tekinteni a tervet. Rossz idő esetén szükséges lehet a túra lemondása, vagy elhalasztása, melyben felelősen kell dönteni. Indulás előtt a résztvevőket **fel kell készíteni** az alapvető vízi, fürdőzési, csónakvezetési és balesetvédelmi tudnivalókra, a csoportmunka szabályaira, meg kell beszélni a felszerelés megóvásával kapcsolatos teendőket. El kell mondani a csónakvezetés szabályait,⁵⁹ továbbá tájékoztatni kell a résztvevőket minden egyébről, melyet a túravezető fontosnak tart, illetve ami a biztonságot szolgálja.⁶⁰ A szervezőnek a vízitúra kezdetétől a végéig együtt kell működni a túravezetőkkel, lehetőséget kell adni a résztvevők visszajelzéseire, és nekik is szerepet kell biztosítani a túra folyamán felmerülő döntésekben.

A vízitúra táborhelyének kiválasztása, kialakítása. A túra során gyakran kell megszállni. A tábor lehet telepített, és lehet a túracsoport által ideiglenesen kialakított. A tábor helyének kiválasztása, illetve kiépítési módjának meghatározása fontos feladat, to-

⁵⁹ A csónakok és hajók közlekedési szabályait a korábban bemutatott Hajózási Szabályzat tartalmazza.

⁶⁰ Ilyen lehet a csomagolás kellékei a vízitúrazsákok, és a zárható műanyagbordók, amelyek borulásakor is vízmentesen tartják a felszerelést.

vábbá a megfelelő eszközök megléte is nélkülözhetetlen.⁶¹ A telepített táboroztatás folytathat résztvevők napközbeni ellátásának keretében, vagy csak szállásigénnyel. A napközbeni ellátás nem biztosít szálláshelyet a résztvevők számára, csupán a napközbeni szervezett foglalkoztatásról gondoskodik, és rövidebb túrautakat jelent. Az éjszakai szálláshelyet is biztosító programok esetén hosszabb túraútvonal is bejárható. A telepített tábor működéséhez az önkormányzat, illetve az ÁNTSZ engedélyének beszerzése szükséges. A vállalkozásalapon folyó táboroztatás a vendéglátás egyik formája, ezért ilyen esetben ez erre vonatkozó jogszabályoknak is meg kell felelni. A tábort működtetőknek tájékoztatniuk kell az illetékes járási népegészségügyi- járványügyi-, tisztiorvosi szolgálatot. Be kell jelenteniük a táborozás helyét, idejét, valamint a résztvevők számát, és szigorú szabályoknak kell megfelelniük. Ebben az esetben a szervező teendője „csak” **a szerződés megkötése**. Ha a túrázók maguk alakítanak ki ideiglenes szállást és tábort, több szempontot is figyelembe kell venni, és be kell tartani a legfontosabb szabályokat. Tábor kialakítás szabályait, főbb tudnivalóit a **4. sz. melléklet** tartalmazza. Ebben az esetben a szervező a tájékoztatókban közli a lehetséges táborhelyet, a szükséges felszerelést, és az időmenedzsmentbe is be kell építenie a táborépítés és a táborbontás idejét. **A tábor kialakítás** és a lebontás, valamint a szabályok betartatása a túravezető felelőssége. Ennek és túra egészségének is fő szempontja a környezetvédelem, valamint a balesetek megelőzése, a veszélyek elkerülése, továbbá a vagyonvédelem. Ezeket, és az veszélyek ellen való védekezést az **5. sz.**, a jármódot képekben a **6. sz. melléklet** tartalmazza.

Kritikus kérdés még az **ellátás**, melyet pontosan meg kell tervezni. A túra során további feladat a túrával egybekötött **programokon való megjelenés**, a felmerült költségek kiegyenlítése, de a **dokumentálás**, a túranapló vezetése is.

A túrát követő feladatok.

A túra befejeztével a szervezőnek gondoskodni kell a kifizetésekről, az elszámolásokról, de ennek az időszaknak a feladata a dokumentálás, a tapasztalatok összegzése, feldolgozása, és a szükséges tanulságok levonása, közös megbeszélése is.

További teendő lehet a túrázókkal való kapcsolattartás, más lehetőségek felkutatása újabb programok szervezéséhez, a pályázatok figyelemmel kísérése. Szintén fontos a közigazgatás érintett szerveivel, intézményeivel, sportegyesületekkel, iskolákkal való kapcsolattartás, attól függően, hogy milyen keretben folyt a szervezés, és szükséges-e a részükre való beszámoló, elszámolás stb. készítése.

⁶¹ Ezen rész alapjául szolgáltak a következő weboldalak:
<http://www.mszo.hu/index.php?oldal=archivum.php&id=169> és
http://www.kormanyhivatal.hu/download/9/f5/00000/Hivatali%20T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3_2009_06.pdf (2014.05.06.)

- Milyen feladatai vannak a program-koordinátornak a túra alatt?
- Ismertesse a tábor/szálláshely-kialakítás, bontás szabályait!
- Ön szerint milyen kritériumai vannak az étkeztetésnek?
- Mutassa be a jármód legfőbb veszélyeit, az ellenük való védekezés lehetőségeit!
- Milyen feladatok fordulhatnak elő a túrát követően?
- Gyakorlati feladat:
Értelmezze a tananyag mellékleteit, állítson össze a segítségükkel egy túratervet.
Állítson össze egy tájékoztató anyagot a túrán résztvevőknek a legfontosabb tudnivalókról!

A fent bemutatott anyag nem térhetett ki a folyami evezéssel kapcsolatos minden ismeretre, de a remélhetőleg jó alapot ad a szabadidőszerzők- és programkoordinátorok további tanulásához, felkészüléséhez.⁶²

Budapest, 2014. május 31.

Dr. Hornyacsek Júlia
szerző

VI. Felhasznált irodalom

- Bejárható Magyarország.(2014.06.06.)
http://www.oktatas.hu/koznevelas/aktualis_tanev_esemenyei/hireink/bejarhato_magyarorszag
- Bérces Viktor: A magyar sport intézménytörténeti fejlődése és igazgatása napjainkig. Jogelméleti Szemle. ELTE, Budapest, <http://jesz.ajk.elte.hu/berces54.pdf> (2014.06.06.)
- Európa madarai. <http://www.europamadarai.hu> (2014.06.06.)
- Ficsor László: Evezési alapismeretek. Magyar Evezős Szövetség, Budapest, 2008.
- Gentlemen vízitúrák. <http://www.gentlemenviziturak.hu>,
- Kajak-kenu története. <http://www.utanpotlassport.hu/2012/01/18/a-kajak-kenu-tortenete-szabalyai/> (2014.06.06.)
- Kajak-kenusport. <http://www.hunrowing.hu>, <http://www.kajakkenusport.hu>, (2014.06.06.)
- Kis János, Alapvető ismeretek kezdő vízitúrázóknak.
http://termeszetsbarat.hu/alapveto_ismeretek_kezdo_viziturazoknak (2014.06.06.)
- Kisfaludi Júlia: Az evezés, egyetemes áttekintés. Magyar Evezős Szövetség, 2009.(elektronikus változat: <http://www.hunrowing.hu/evezes> (2014.06.06.)
- Kormányhivatal.
http://www.kormanyhivatal.hu/download/9/f5/00000/Hivatali%20T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3_2009_06.pdf (2014.05.06.)
- Magyar Vízitúra. <http://www.magyar-vizitura.hu> (2014.06.06.)
- Magyarország vízgyűjtő gazdálkodási terve, Környezetvédelmi-és Vízügyi Minisztérium, Budapest, 2009.
- Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési program MP 12.0. 49. oldal

⁶² Ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik tanácsaikkal, tudásukkal járultak hozzá az anyag elkészítéséhez, kiemelten **Támás Lászlónak, Jezsoviczki Ádámnak** és **Ribáriné Pál Katalinnak, és Vác Város Evezős Klubnak.**

Márton Mátyás: A Világtenger kartográfus szemmel. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, 2012.

Meteorológia iskola. http://owww.met.hu/omsz.php?almenu_id=misc&pid=metsuli&mpx=0 (2014.06.06.)

MSZOE. <http://www.mszo.hu/index.php?oldal=archivum.php&id=169> (2014.05.06.)

Murainé Szakáts Ildikó: Sport tanfolyam, egyesületi sport szervezése, vezetése. NSZFI, Budapest, év nélkül

Németh Imre - Némethné Katona Judit: ZÖLD KALANDRA FEL! Környezetvédelemről túrázóknak - turistáságról környezetvédőknek. Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmóddért Alapítvány, <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/szakmai/zk00.htm> (2014.06.06.)

Nemzetközi Kajak Szövetség. <http://www.canoeicf.com/icf/> (2014.06.06.)

Nyolc magyar érem. <http://magyarhirlap.hu/nyolc-magyar-erem-a-kajak-kenu-vilagkupan> (2014.06.06.)

Pénzes Bethen: Halak. In Veress István (szerk.): Magyarország állatvilága. Dunakanyar 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1996.

Schmidt Egon: Madarak, In Veress István (szerk.): Magyarország állatvilága. Dunakanyar 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1996.

Somogyi Sándor: A Duna, a Tisza és mellékfolyói. In Karátson Dávid (szerk.): Magyarország földje. KERTEK 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1997.

Sportágak. <http://sportaglexikon.hu/sportagak/evezes/> (2014.06.06.)

Sportágakról: Evezés <http://www.sportagvalaszto.siteset.hu/index.php?m=16510> (2014.06.06.)

SWOT. http://palyazat.gov.hu/download/3009/04_Helyzetelemz%C3%A9s.pdf (2014.06.06.)

Szabó Ágnes: A (szabadidő)sport alapfogalmai és kutatott területei. Corvinus Egyetem, Budapest, 2009.

Szabó József: A víz földrajza. In Általános természet-földrajz (szerk. Borsy Zoltán): Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

Tesztajak. <http://www.mountex.hu/tesztajakvskenu> (2014.06.06.)

Tudjon meg többet. http://lakossag.szechenyi2020.hu/szechenyi_2020/tudjon_meg_tobbet (2014.06.06.)

Túrabázis. <http://www.turabazis.hu/szervezok.php> (2014.06.06.)

Túratárs. <http://www.turatars.com>

Vízitúrák otthon.

<http://itthon.hu/documents/10180/79823/Vizit%C3%BAr%C3%A1k+itthon+2011/4b4b1dfd-77ca-43f6-9f74-6042fb5aaad0> (2014.06.06.)

Vízvonal. <http://www.vizvonal.hu/kotelezo.php> (2014.06.06.)

Weidinger Tamás, Mészáros Róbert: Csapadék, légnedvesség, párolgás. In Karátson Dávid (szerk.): Magyarország földje. KERTEK 2000 Könyvkiadó, Budapest, 1997.

XXI. Nemzeti Sportstratégia 2007-2020.

Jogszabályok

1184/2013. (IV. 9.) Korm. határozata a Bejárható Magyarország Keretprogramról.

18/2011. (VI. 1.) BM rendelet, a határvízen történő közlekedés engedélyezéséről
2004. évi I. törvény a sportról.

2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról

57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet, II. RÉSZ, MAGYARORSZÁG területén levő belvízi utakra vonatkozó kiegészítő rendelkezések, általános szabályok, 1. fejezet. 1.02 cikk

Hasznos oldalak:

- <http://duf.uw.hu/tudastar/fontostudnivalok.html>

- <http://kajakkenusport.hu/fooldal/>
- <http://kajakszafari.hu/tengeri-kajakozas>
- <http://magyarnemzetiparkok.hu/>
- http://multinavigator.hu/termek_list.php?id_menu=325
- <http://molcsapat.hu/rovat/id/vajda-attila>
- <http://obudasport.hu/kedvezmenyes-lehetosegek/kajakozas/>
- <http://sarkanyhajo.lap.hu/>
- http://termeszetbarat.hu/alapveto_ismeretek_kezdo_viziturozoknak
- <http://vizitura.lap.hu/>
- <http://www.evezzelem.hu/index.php>
- <http://www.gentlemenviziturok.hu/>
- http://www.hunrowing.hu/files/modszertanisegedanyag_1.pdf
- <http://www.magyar-vizitura.hu/>
- <http://www.mountex.hu/tesztkajakvskenu>
- <http://www.rabadragon.hu/>
- <http://www.sarkanyhajofesztivalok.hu/>
- <http://www.sarkanyhajozas.hu/history/dragonboat/>
- <http://www.sarkanyhajozas.hu/lang/hu/>
- http://www.tengerikajak.info/pdf/a-kajak-fogalma_2012-apr-19.pdf
- <http://www.turatars.com/>
- <http://www.vidraportal.hu/index.php?modul=lapozo&cikk=82>
- <http://www.vizitura.com/>
- <https://www.vizugy.hu/index.php?module=content&programelemid=9>

A mellékletek irodalma

Gallovits László, Honfi László, Széles-Kovács Gyula: Sport A-tól Z-ig. Általános és különleges sportágak ismerete. Elektronikus könyv, Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft. kiadványa, Pécs, 2011. (2014. május 31.)

<http://www.gyimesiestarsa.hu/index.php?Menu=3vizoszt> (2014. május 31.)

Umann Kornél: Gyakorlati tippek túrázóknak. <http://mek.oszk.hu/00100/00154/00154.pdf> (2014. május 31.)

Vízitúrák itthon:

<http://itthon.hu/documents/10180/79823/Vizit%C3%BAr%C3%A1k+itthon+2011/4b4b1dfd-77ca-43f6-9f74-6042fb5aaad0>. (2014. május 31.)

Vízitúrák. <http://www.gyimesiestarsa.hu/index.php?Menu=3vizoszt> (2014. május 31.)

Képforrások: Hornyacsek Júlia, Vác Város Evezős Klub honlapja, CipArt.

Fogalmak (evezős jármód)

Fogalom	Magyarázat
Csónak:	Az emberi erővel hajtott, hajónak, kompnak, vízi sporteszköznek nem minősülő, vízijármű, amelynek testhossza nem haladja meg a kishajóra megállapított mértéket. Csónak továbbá az a szélerővel vagy gépi berendezéssel hajtott hajónak, kompnak, vízi sporteszköznek nem minősülő vízijármű is, amelynek hossza a 6,2 métert, névleges vitorlafelülete a 10 m ² -t, illetőleg motorteljesítménye a 4 kW-ot nem éri el. http://vste.pecamania.hu/html/200903/koz.pdf
Kajak	Fából, fémből, textilből vagy bőrből készült vízi jármű, amelyben a versenyző kéttollú lapáttal hajtja hajóját, menetirányban ülve, láb-kormányval irányítva, evezve halad előre a vízen. A kajakot mindkét végén tollal rendelkező lapáttal hajtják meg. A szállított személyek számát az ülőhelyek határozzák meg, 1-4 személyes lehet. http://www.mountex.hu/tesztkajakvskenu
Kenu	Nyitott típusú hajó, amelybe a biztonság kedvéért légzsákokat építenek be. A kenus egytollú lapáttal, féltérdre ereszkedve jobb vagy baloldalon, a menetiránynak megfelelően evez. Korábban fából készítették, manapság szinte többféle minőségben előállított műanyagokból készül. A túrázásra alkalmas kenu 2-8 személyt tud szállítani, a hátul ülő a kormányos szerepét tölti be. http://www.mountex.hu/tesztkajakvskenu
Kílbót (Keelboat)	Egy végig nyitott típusú hajó, leggyakoribb a kétpár evezős, de van egypár-, hárompár- és négy pár evezős típus is. A lapátok egy tollal rendelkeznek a végükön. A csónakban helyet kap egy kormányos a hajó hátuljában. A szabadidős csónak szélesebb, több hely van benne, a versenycsónak keskenyebb. http://www.mountex.hu/tesztkajakvskenu
Kompetencia	A kompetencia olyan komplex, több elemből építkező tudás, amely eredményes cselekvésre, tevékenységre teszi képessé az egyént. A kompetencia elemei az ismeretek, képességek és nézetek/attitűdök, amelyek, ha szakmai kompetenciáról van szó, azt mutatják meg, hogy milyen sajátosságokkal kell rendelkeznie az adott szakterület művelőjének, vagyis ezek teszik lehetővé az egyén számára az eredményes szakmai tevékenységet.

	http://pedagoguskepzes-halozat.elte.hu/wp-content/files/ELTE_TMA_szakmai_gyak_tajekoztato.pdf
Közösségi média	<p>A közösségi média (socialmedia) kifejezés alatt azokra az online platformokra és eszközökre gondolunk, amelyek lehetővé teszik, hogy az emberek véleményüket megosszák másokkal. A közösségi média megjelenési formája változatos lehet, például szöveg, kép, hangzó anyagok vagy videoklipek. A hangsúly arra helyeződik, hogy ezeket a tartalmakat elsősorban emberek és nem szervezetek terjesztik. A tartalmak ingyenesen vagy minimális költséggel érhetőek el.</p> <p>http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_e4_digitali_smarketing_scorm/a_kozossegi_media_fogalma_w0NOGk1cQOiR2A0n.html</p>
SWOT analízis	<p>Egy egyszerű helyzetelemző eszköz, ami önmagában összeköti felméréseinket és a kitűzött irányokat. Ez a módszer szolgál a stratégia kiindulópontjául. Lehetővé teszi a gyakran igen terjedelmes helyzetelemző tanulmányok megállapításainak áttekinthetőbbé tételét és egy komplex szemléltető, konszenzuson alapuló, a stratégiai tervezés további fázisaiban jól hasznosítható, esetenként rangsorolást is tartalmazó értékelés megalkotását.</p> <p>SWOT.</p> <p>http://palyazat.gov.hu/download/3009/04_Helyzetelemz%C3%A9s.pdf</p>
Túraközpont	<p>Célja, hogy az adott terület turizmusa fenntartható módon, a természeti értékeket és a kulturális örökséget megőrizve fejlődjön, az ide látogató vendégek részére magas minőségi színvonalú egyedi programlehetőségeket biztosítson, a helyi lakosság számára pedig elsődleges és másodlagos bevételeik növelésével a helyben maradást biztosítsa. http://www.turakozpont.hu/halozat/index.php?rolunk</p>
Túraterv	<p>Dokumentum, mely tartalmazza a túra részleteit, például az egyes állomásokat, azok távolságát és az érkezés várható idejét, a programokat, a pénzügyi tervet, illetve minden egyéb a túra szempontjából lényeges információt.</p>
Sárkányhajó	<p>A menetiránnyal szemben evező 18-20 fő által hajtott, 13 méter körüli csónak, amelynek az elején sárkányfej, a hátulján sárkányfarok van. A kormányos irányítja, az evezés a dobos által adott az ütemre történik.</p>
Sodorvonal	<p>A leggyorsabban haladó víztömeg vonala, a legnagyobb hordalékszállítás, felszínformálás e vonal mentén történik</p>

Vízhozamnak	A folyó egy meghatározott keresztmetszetén 1 másodperc alatt keresztüláramló víz mennyiség m ³ -ben.
Vízi sport-eszköz:	Vízen való közlekedésre alkalmas, rendeltetésszerű használata esetén úszóképes és kormányozható, kedvtelési rendeltetésű hajónak, kompnak, csónaknak nem minősülő vízijármű. http://vste.pecamania.hu/html/200903/koz.pdf
Vízjárás	Az időjárás hatására bekövetkező vízszint- és vízhozam ingadozás.

1. sz. melléklet

Hazai sportágak⁶³ és a sportági szakszövetségek

„Asztalitenisz (Table-tennis)

Atlétika (Track and field)

Baseball (Baseball), Softball (Softball)

Baseball (Baseball)

Softball (Softball)

Biatlon = Sílövészet (Biathlon)

Sílövészet (Biathlon)

Nyári biatlon (Summer Biathlon)

Birkózás (Wrestling)

Grundbirkózás

Curling = Jégteke (Curling)

Cselgáncs (Judo)

Darts = Dobónyilazás (Darts)

Duatlon (Duathlon)

Evezés (Rowing)

Floorball = Palánklabda (Floorball)

Golf (Golf)

Gyeplabda (Hockey/Field Hockey)

Hódeszka (Snowboarding)

Félcső (Half-pipe)

Párhuzamos óriás-műlesiklás (Parallel Giant Slalom)

⁶³ Gallovits László, Honfi László, Széles-Kovács Gyula: Sport A-tól Z-ig. Általános és különleges sportágak ismerete. elektronikus könyv, Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft. kiadványa, Pécs, 2011. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0025_Gallovits-Honfi-Szeles-Kovacs-Sport-A-tol-Z-ig/adatok.html (2014.06.06.)

Snowboardcross (Snowboardcross)

Íjászat (Archery)

Jégkorong (Ice Hockey)

Kajak-kenu (Canoe)

 Kajak-kenu (Canoe flatwater)

 Szlalom kajak-kenu (Canoe slalom)

Kerékpár (Cycling)

 BMX (BMX)

 Hegyikerékpár (Mountain bike)

 Országúti kerékpár (Road-race)

 Pályakerékpár (Track)

Kézilabda (Handball)

 Strandkézilabda (Beach Handball)

Korcsolya (Skating)

Gyorskorcsolya (Speed skating)

 Rövidpályás gyorskorcsolya (Short Track Speed Skating)

Műkorcsolya (Figure Skating)

Kosárlabda (basketball)

 FIBA 33 (FIBA 33)

 Slamball (Slamball)

 Streetball (Streetball)

Kötélugró sport (Rope Skipping)

Labdarúgás (Football)

 Strandfoci (Beach Football)

 Futsal = Teremlabdarúgás (Futsal)

Lovassport (Equestrian)

 Díjlovaglás

 Díjugratás

 Fogathajtás

 Díjhajtás

 Maratonhajtás

 Akadályhajtás

Lovastorna

Military

Távlovaglás

Western lovaglás

Lovaspóló (Polo)

Ökölvívás (Boxing)

Öttusa (Modern pentathlon)
Ritmikus gimnasztika (Rhythmic Gymnastics)
Röplabda (Volleyball)
 Strandröplabda (Beach Volleyball)
Sí (Ski)
 Alpesi sí (Alpine Skiing)
 Lesiklás (Downhill)
 Műlesiklás (Slalom)
 Óriás-műlesiklás és szuper óriás-műlesiklás (Giant Slalom and Super G)
 Északi összetett (Nordic Combined Event)
 Sífutás (Cross-country)
 Síugrás (Ski-jump)
 Síakrobatika (Freestyle Skiing)
 Síbalett (Ski Balette)
 Buckasízés (Single moguls, old school)
 Ugrás (Aerials new school)
Sportlövészet (Shooting)
Súlyemelés (Weight-Lifting)
Szánkó (Toboggan)
 Bob (Bobsleigh)
 Szánkó (Luge)
 Szekeleton (Skeleton)
Szkander = Karbirkózás (Armwrestling)
Szörf (Surfing)
Tájéfutás (Orienteering)
Taekwondo (Taekwondo)
Teke és bowling (Bowling)
Aszfaltteke
Bowling (Bowling)
Tenisz (Tennis)
Tollaslabda (Badminton)
Torna (Gymnastics)
 Sporttorna (Artistic Gymnastics)
 Gumiasztal (Trampoline)
Triatlon (Triathlon)
Úszással kapcsolatos sportágak
 Úszás (Swimming)
 Műugrás (Diving)

Szinkronúszás (Synchronized Swimming)
 Nyílt vízi hosszútávúszás (Openwater Swimming)
 Vízilabda (Waterpolo)

Vitorlázás (sailing)

Vívás (fencing)

Kard (Sabre)

Párbajtőr (Epee)

Tőr (Foil)

Zen Bu Kan Kempo = Utcai harcosok küzdelme (Zen Bu Kan Kempo)“

Gallovits László, Honfi László, Széles-Kovács Gyula: Sport A-tól Z-ig. Általános és különleges sportágak ismerete c. elektronikus könyv a honlappal rendelkező sportági szövetségeket is összefoglalja az alábbiak szerint:

„A magyarországi sportági szakszövetségek

Agility	Amerikai Futball	Asztalitenisz	Atlétika
Autósport	Baseball és Softball	Biliárd	Birkózás
Bocsa	Bowling	Bridzs	Búvár
Búvárszervezetek	Curling	Darts	Élet- és Vízi mentő
Erőemelés	Evezés	Fallabda (Squash)	Fitness
Floorball	Frizbi	Golf	Görkorcsolya
Gyeplabda	Go	Hegy- és sportmászás	Horgász
Hosszútávúszás	Hullámlovas és Kitesurf	Íjász	Jetski
Jégkorong	Judo	Kajak-kenu	Karate
Kempo	Kendo, Iaido és Jodo	Kerékpársportok	Kézilabda
Kick-box	Korcsolyázás	Korfball	Kosárlabda
Kungfu és Wushu	Kutyasport	Kyokushin karate	Labdarúgás
Lábtennisz	Lábtoll-labda	Lovassport	Lovaspóló
Minigolf	Modellezés	Motorcsónak	Motoros vízisport
Motorsport	Mountain board	Műugró	Nanbudo
Nordic Walking	Ökölvívás	Öttusa	Pétanque
Postagalamb	Rádióamatőr	Repülő	Rögbi

Röplabda	Sakk	Sárkányhajó	Shotokan karate
Sí	Snowboard	Sportlövészet	Sportturisztika
Súlyemelés	Sumo	Szkander	Szörf
Tájékozódási futás	Tánc	Taekwondo	Teke
Tenisz	Testépítés és Fitness	Tollaslabda	Torna
Triatlon	Ugrókötel	Úszás	Vitorlázás
Vívás	Vízilabda	Vízisí	Wakeboard
Wake	Zen Bu Kan"		

Ezeket érdemes tanulmányozni!

2. sz. melléklet

Vízitúra útvonalak – Ajánló

A vízitúra útvonalak a víz tulajdonságától, elsősorban sebességétől, vízhozamától és a sodrásviszonyoktól függően osztályozhatók. E tényezők alapján beszélhetünk vadvízről, illetve szelíd vizekről és túrákról.⁶⁴ Magyarországon rengeteg vízitúra útvonal áll rendelkezésre, több egyesület, cég is foglalkozik túrák szervezésével. Érdemes az erre szakosodott szervezetek honlapján tájékozódni a túra lehetőségekről.⁶⁵

A népszerű, könnyen hajózható és jól kiépített vízitúra útvonalak listája:

- **Duna**
 - Dunakiliti–Budapest
 - Budapest–Mohács
 - Mosoni–Duna folyó
 - Szigetközi Duna-ágak
 - Szentendrei Duna-ág (Kisoroszi–Budapest, Római-part)
 - Ráckevei (Soroksári) Duna-ág
- **Tisza**
 - Tiszabecs–Tokaj
 - Tokaj–Szolnok
 - Szolnok–Szeged
- **Bodrog**
 - Sárospatak–Tokaj
- **Hernád**
 - Abaújvár–Bőcs

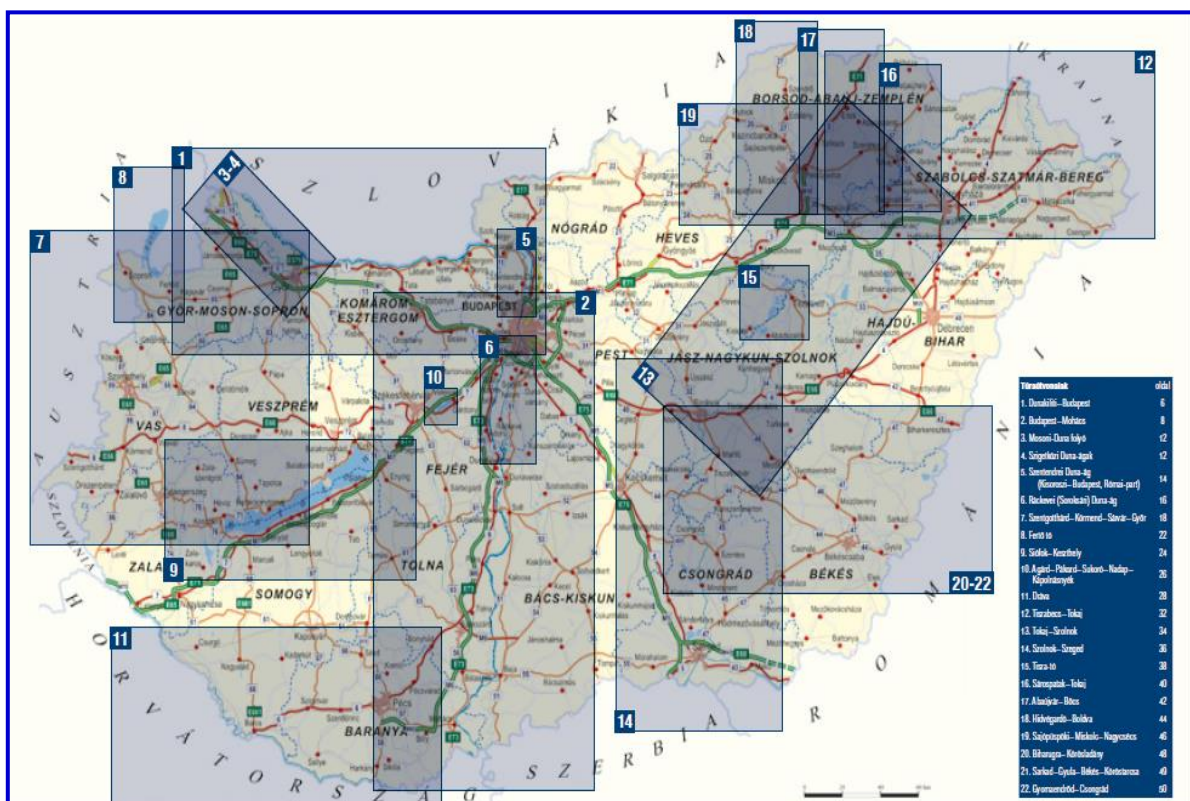
⁶⁴ <http://www.gyimesiestarsa.hu/index.php?Menu=3vizoszt> (2014.06.06.)

⁶⁵ A túralista a **Magyar Turizmus Zrt.** kiadványa alapján készült, elérhetősége: <http://itthon.hu/documents/10180/79823/Vizit%C3%BAr%C3%A1k+itthon+2011/4b4b1dfd-77ca-43f6-9f74-6042fb5aaad0> (2014.06.06.) A kiadvány ingyenesen letölthető, és nagyon hasznos turisztikai bemutatót is tartalmaz az adott területekről.

- **Bódva**
 - Hidvégardó–Boldva
- **Sajó**
 - Sajópüspöki–Miskolc–Nagycsécs
- **Sebes-Körös**
 - Biharugra–Körösladány
- **Fekete-, Fehér- és Kettős-Körös**
 - Sarkad–Gyula–Békés–Köröstarcsa
- **Hármas Körös**
 - Gyomaendrőd–Csongrád

Az alábbi térkép a **legismertebb vízitúrákat** mutatja be. Forrása, ahol tájékozódni is lehet:

<http://itthon.hu/documents/10180/79823/Vizit%C3%BAr%C3%A1k+itthon+2011/4b4b1dfd-77ca-43f6-9f74-6042fb5aaad0> (2014.06.06.)

A vízitúrák hosszának tanulmányozásához ajánlott táblázat, amely tartalmazza az adott folyószakaszok hosszát, az alábbi webhelyen található: <http://vizitura.hu/vizitura-km-mutato/>.(2014.06.06.)

Felszerelés-tippek vízitúrázóknak

Umann Kornél érthető és kiváló gyakorlati tanácsokat ad a Tippek túrázóknak c. könyvében minden szükséges, és minden fontos felszerelésre is:⁶⁶

„Puding felszerelése (vízálló):

V0 hangosbeszélő, hogy visszabeszélhessünk a nagy hajóknak és a zsilipfőnöknek
V0 radar
V0 éjjellátó készülék
V0 ultrahangos mélységmérő
V0 rádió adó-vevő, hogy nagy hajónak álcázva magunkat ne kelljen a zsilipelésre várakozni
V0 laptop, VSAT
V0 rádiótelefon

Egyéni felszerelés:

V9 rengeteg (tartalék) nylonzacskó, vászon- és orkánzsákok
V9 hálózsák, pizsama, hálózokni, hálósapka, alvómaci
V8 polifoam vagy gumimatrac + pumpa
V5 esőkabát és -nadrág
V1 nagyméretű esernyő (kisebb-nagyobb esőt át lehet vészelní alatta, akár vízen is)
V8 (belül) gumicsizma
V6 (torna)cipő, póttornacipő
V0 strandpapucs, szandál
V7 farmer, melegítő, rövidnadrág
V0 fürdőruha
V8 fehérnemű, zokni, póló
V9 törülközők
V0 fehér vászonsapka, szalmakalap, vékony hosszú ujjú fehér ing + nadrág
V2 oldaltáska, (kisméretű) hátizsák
V0 mosószer, csipesz, ruhaszárító kötél
V0 szappantartó, szappan (tartó nélkül V2), fogkefe, fogkrém, sampon, dezodor, testápoló, kézkrém stb.
V0 borotva, borotvahab/-krém, aftershave
V9 WC papír, papírzsebkendő, eü. betét
V9 fogamzásgátló eszközök
V0 szűnyogriasztó szer, szőlőzsír, napozókrém
V0 mélytányér, (pléh)bögre, kulacs, evőeszköz (kanálgép), bicska
V0 parafadugó, műanyag koronazár
V1 krumplihámozó
V7 konyharuha, szalvéta
V8 zseblámpa, elemes fénycső, tartalékelemek és -izzók, barlangász fejlámpa
V9 gyufa
V5 öngyújtó
V0 spárga, madzag, kötél, gumipók, drót, damil
V0 befőttesgumik
V0 biztosítótűk, zsilittpenge
V5 varrófelszerelés (tű, cérna, gomb), olló, körömcsipesz
V9 fényképezőgép, film
V0 óra, vekker

⁶⁶ Umann Kornél: Gyakorlati tippek túrázóknak.
<http://mek.oszk.hu/00100/00154/00154.pdf> (2014.06.06.) 33-36. oldal

V9 távcső

V9 személyi igazolvány (útlevél), jogosítvány, kedvezményekre jogosító igazolványok (pl. diákigazolvány - külföldre nemzetközi), igazolványkép, biztosítás

V9 a kocsipapírok: forgalmi engedély, környezetvédelmi zöld kártya, kötelező biztosítás igazolása (külföldre kérni kell a biztosítótól ennek nemzetközi változatát), baleseti bejelentőlap

V8 toll, ceruza, vízálló filctoll, cellux, papír, füzet (túranaplónak)

V8 pénz (valuta), csekk, hitelkártya, telefonkártya

Közös felszerelés:

V(-1) csónak, evező, pótevező, kormánylapát

V0 horgony, kikötőkötél, 2 földbe verhető erős vascsölp a csónak kikötéséhez

V5 sátor, alá-elé nylon

V0 pótcövekek, pót-kifeszítőkötelek, kisseprű

V9 egészségügyi felszerelés: l. külön

V1 alufólia, folpack

V0 fakanál, kisedő, vágódeszka, merőkanál, konyhakés, sajtreszelő (ínyenceknek)

V0 mosogatószer, mosogatószivacs

V0 bogrács, 3-láb, lánc, lábasok, fedők

V0 rostély (grillezéshez), nyárs

V5 petróleumfőző, petróleum, spiritusz

V5 gázfőző, gázpalack, gázgyújtó (pl. piezokristályos)

V5 benzinfőző, benzin, imakönyv, tűzoltókészülék, panthenol

V8 spirituszkocka, hozzá állvány, bőrkesztyű

V1 gyertya, fáklya, petróleumlámpa, petróleum

V3 balta, fűrész, gyalogsági ásó

V9 keelboathoz tartalék alkatrészek: tulipán (mindkét oldali), rögzítőcsavarral, komplett gurulóülés, lábtartócsavar, kapupántcsavar anyával és alátéttel, szarvasfaggyú (sebum), gépolaj, gépszír

V1 fogó, csavarhúzó, villáskulcs, fúró, reszelő

V1 csavarok, szögek, deszkák, lécek, műgyanta, üvegszövet, szigetelőszalag, leukoplaszt, pillanatragasztó

V9 smirgli

V2 rongyok

V0 lavór, vödör, zuhanyozó (pl. locsolókanna), ivóvízes kanna

V0 hűtőtáska (nem csak rövid túrára: az Elba mentén majdnem minden szálláshelyen volt mélyhűtő; a jégakku főlegesen foglalja a helyet, használj helyette fagyasztott tejet.)

V0 szódásüveg, patron

V1 sátorlap (vitorla katamaránhoz, „asztal”)

V0 zászlórúd (árboc), zászló

V0 műanyag hordók (belül V9), műanyag dobozok (belül V9), műanyag ládák

V7 ülőszivacs, rá nylon (kívül V1)

V9 zsebrádió (vízállás-jelentéshez)

V8 kilométer mutató, térkép, iránytű

V9 útikönyv, szótár

V8 furulya, gitár, kották, póthúr, kápó

V0 labda

V9 kártya.”

4. sz. melléklet

A táborkialakítás- és bontás szabályai

A vízitúra során szükség lehet a szálláshely, esetleg egy átmeneti tábor kialakítására. A kiépítésnél figyelembe kell venni az alábbi szabályokat:

1. A helyszín megválasztása

Ennél fontos, hogy viszonylag könnyű legyen kikötni, lehetőleg minél kisebb legyen a sodrás. Legyen egy nagyobb tisztás a sátraknak, legyen a közelben wc, vagy arra alkalmas hely. Hasznos, ha van melegvizes fürdésre lehetőség a közelben. A sátraknak legyen szélvédett, árnyékos helye. Olyan magasra kell állítani őket, hogy esőzés esetén ne öntse el a víz. A sátrakat úgy helyezzük el, hogy a lakói ne zavarják egymást. Élelmet ne vigyünk a sátorba, tartsuk távol a bogarakat, rágcsálókat az élelmiszertől és a ruházatunktól.

2. Étkezés

A pihenők alkalmával fontos, hogy meleg ételt egyenek a túrázók. Ehhez ki kell építeni a tűzrakóhelyet, és be kell tartani a tűzvédelmi szabályokat. A bográcsban való főzés, illetve a perzselve sütés, valamint a grillezés balesetveszélyes, meg kell előzni az égési sérüléseket. Alapvető szabály, hogy kerülni kell a romlandó ételeket, gondoskodni kell az élelmiszer megfelelő csomagolásról és a tárolásról. Tartózkodjunk az ismeretlen gombák, növények, vad gyümölcsök stb. fogyasztásától. A szervezetnek a fokozott fizikai igénybevétel miatt szüksége van gyümölcs- és zöldségfogyasztásra, ezek ne maradjanak ki az étrendből, de ellenőrzött helyről származzanak. Az edényeket gondosan el kell mosogatni.

3. Tisztálkodás

A vízfolyás alsó szakaszán legyen a tisztálkodó hely. A fürdés során figyelni kell a fürdésre vonatkozó tilalmakra, illetve be kell tartani a szabályokat, hogy se önmagunkat, se másokat ne veszélyeztessünk. Ha nincs a közelben zuhanyzó, melegíthető a mosakodáshoz tábortűzön is a víz. A szappan nemcsak tisztálkodószer, de jó fertőtlenítő anyag is, célszerű alkalmazni.

4. Hulladéktárolás

Fontos feladat a keletkezett hulladék összegyűjtése, tárolása. Erre ki kell jelölni a tárolóhelyet, gondoskodni kell az útközbeni leadásról.

5. Programok

A szálláshelyen rendszerint csapatjátékokra, közös beszélgetésekre, sportolásra is sor kerül. Minden programot úgy kell lebonyolítani, hogy ne zavarjuk egymás nyugalmát, és ne történjen baleset. A programokon való részvételnél át kell gondolni, hogy a másnapi hajóútra sok energia kell, ne feledkezzünk meg az elegendő alvásról.

6. Táborbontás

A szálláshely elhagyásakor gondoskodni kell a szemét összeszedéséről, a környezet és a növényzet megőrzéséről, az eszközök gondos elcsomagolásáról, ellenőrzéséről, a helyszín rendjének visszaállításáról. A felszerelés gondos pakolásával elkerülhető a következő szálláshelyen a bosszankodás.

5. sz. melléklet

A vízitúrázás veszélyei és az ellenük való védelem lehetőségei⁶⁷

A túrázás során előfordulhatnak balesetek, betegségek, amelyek kis odafigyeléssel megelőzhetőek.

- 1. Napszúrás.** Gyakori probléma, és nagyon megkeserítheti a túrázó életét. Fejfájás, hányás, hidegrázás, láz kísérelheti. Elkerülése fehér sapka viselésével, a déli időszakban pihenők beiktatásával, megfelelő folyadék-bevitellel lehetséges.
- 2. Leégés.** A fedetlen testrészek gyakran leégnek. Ez bőrpírral, fájdalommal, hólyagosodással jár. Hagyjuk magunkon a pólót, használjunk magas faktorszámú naptejet, fejünket védjük sapkával.
- 3. Szemgyulladás.** az erős fény miatt, illetve, ha nem tiszta kézzel nyúlunk a szemünkhöz, előfordulhat, hogy begyullad. Műkönnnyel, elővigyázatossággal megelőzhető a szem gyulladása. Használjunk jó minőségű napszemüveget és műkönnnyet!
- 4. Balesetek fürdéskor.** A fürdés veszélyei sem elhanyagolhatóak. Egyrészt a nem megfelelő hely kiválasztása (örvényes, nagy sodrású hely, illetve a köves meder stb.), másrészt a szabályok figyelmen kívül hagyása (felhevült testtel vízbe ugrás vagy fejes ugrás nem ellenőrzött vízbe stb.), továbbá a nem megfelelő veszélytudat sok jó úszót sodort már bajba. Fontos, hogy tartsuk be a szabályokat, legyünk óvatosak, körültekintőek, ismeretlen vízbe ne ugorjunk fejest, felhevült testtel ne ugorjunk a vízbe.

⁶⁷ Az illusztrációk forrása a ClipArt.

5. Baleset a vízen. Előfordulhat a csónakok ütközése másik csónakkal vagy vízi-műtrággal. A Hajózási szabályzat minden pontját és a túravezető utasításait be kell tartani, figyelni kell a körülöttünk közlekedőket, ügyelni kell arra, hogy ne okozzunk balesetet.

6. Vihar. A túra során előfordulhat erős esőzés vagy szélvihar. A viharjelzéseket komolyan kell venni, azonnal partra kell szállni. Gyakori veszély a villámcsapás, illetve a jégeső okozta sérülés is, viharban ne maradjunk a vízen, és ne álljunk magas fa alá. Keresünk természetes védett helyeket, vagy menjünk be valamilyen épületbe.

7. Sérülések. Gyakran sérül túra során a kéz, a lábak, valamint a derék. Ez utóbbit a megfelelő evezéstechnika alkalmazásával lehet elkerülni. Sérülésnél gondoskodni kell a fertőtlenítésről és a sebfedésről. Ficam, rándulás esetén az orvosi ellátásig a sérült rész rögzítéséről, nyugalomban tartásáról gondoskodni kell.

8. Élősködők. Túra során sok gondot okoznak a hangyák, szúnyogok, kullancsok. Használjunk szúnyogriasztó eszközöket, rendszeresen vizsgáljuk át a testet, hogy nincs-e benne kullancs. Az élelmiszert gondosan zárjuk, hogy ne lepjék el a hangyák.

6. sz. melléklet

Az evezős jármód képekben

1. Klasszikus evezős sport

1-2. sz. fotók: Klasszikus evezős sport. Forrás:⁶⁸

A hajó keskeny, 26- 60 cm széles. A hajótest villákat, síneket és kocsit tartalmaz, speciális lapátot (kb. 3 méteres) alkalmaznak. a menetiránnyal szemben eveznek.

Lehet párevezős egypár, kétpár, négy pár) vagy váltottevezős (kormányos, kormányos nélküli, kettes, négyes és nyolcas) a hajó. Versenytáv: 2000 m. Az evezős sport sikeres mind a felnőtt, mind az ifjúsági korcsoportban. Az első világbajnoki aranyakat [Pető Tibor](#) és [Haller Ákos](#) a Vác Város Evezőklub tagjai nyerték 2001-ben Luzernben és a [2002.](#) évi [sevillai](#) vb-n, valamint [2005](#)-ben [Japánban](#).

Ez a sport jó csapatmunkát és egymásra figyelést, továbbá sok kitartás igényel. Művelői fegyelmezett, egymásra figyelő felnőtté válnak.

3. sz. fotó: Ez a sport jó csapatmunkát és egymásra figyelést igényel.⁶⁹

A hajók tárolása, szállítása speciális eszközöket és figyelmet igényel. A sportág művelői nemcsak sportolnak, hanem gondozzák, vigyázzák is az adott egyesület hajóit.

Az egyesületek eredményeit nagyban megalapozza, hogy az utánpótlás nevelésében résztvevők maguk is aktívan sportoltak és versenyeztek korábban.

⁶⁸ Az 1.fotó forrása: a Vác Városi Evezőklub honlapja. Pető Tibor és Haller Ákos kétszeres világbajnokok. A 2 fotót készítette: Hornyacsek Júlia 2014.

⁶⁹ Ács Kristóf Bácskai Máté Ifi eb VI. hely, 2014. Vác Város Evező Klub, forrás: MESZ honlapja (letöltés: 2014. 06.02.)

4-5. sz. fotók: Edzéseken és háziversenyeken erősítik és nevelik az utánpótlást⁷⁰

6. sz. fotó: A Ribáryné Pál Katalin, Kéri Judit evezők.⁷¹

⁷⁰ 4-5. kép forrása: Vác Város Evezős Klub, Készítette: Tóth László.

⁷¹ Ribáryné Pál Katalin eredményes versenyző volt korábban, és ma is részt vesz az egyesületi élet szervezésében és az utánpótlás nevelésében.

2. Kajak-kenu sport

A kenu nyitott, felkerekített végű hajó. Az evezők a kenuban a menetiránnyal megegyező irányban ülnek. A kajak zárt fedélzetű kis hajó, ahol a beülést peremvászron

fed. Kétvégű lapáttal evezik.

7-8. sz. fotók. Kenu és a kajak⁷²

Van olyan hajó, amit egy ember lapátol (kajak egyes K1, kenu egyes C1), vannak olyan hajók, amiben ketten ülnek (kajak kettes, vagy kajak páros K2, és a kenu kettes C2), továbbá vannak négyszemélyes hajók, mint a kajak négyes K4 és a kenu négyes (C4)

„A kajakban egyaránt versenyezhetnek nők és férfiak, míg kenus versenyszámokat a mai napig csak férfiaknak rendeznek nemzetközi regattákon, bár a világ néhány országában létezik női kenus szakág is, Európában ez nem jellemző, így Magyarországon sincs ilyen.

Kajakban és kenuban is egyaránt rendeznek futamokat 1000m-en, 500m-en és 200m-en, és valamennyi távon indul K1, K2, K4 valamint C1, C2, C4-es hajóegység is. Így a három távon, három különböző hajótípusban és három szakágban (férfi kajak, női kajak, férfi kenu) összesen 27 versenyszám szerepel a világbajnokság programjában.”⁷³

A szabadidős válfaját egyre többen művelik, a versenyeken a magyar kajak-kenu válogatott komoly sikereket ért már el. Minden évben tervszerűen készülnek a megmérettetésekre.⁷⁴

⁷² Képeket készítette: Hornyacsek Júlia 2014. Vác

⁷³ Szakágak. <http://www.ekkse.hu/index.php/szakagak>. Cepei Esztergomi Kajak Kenu Sportegyesület.

⁷⁴Storcz Botond: A felnőtt magyar kajak-kenu válogatott 2014. évi felkészülési programja. <http://kajakkenusport.hu/fooldal/szakagak/gyorsasagi/felkeszulesi-programok/felnott>

3.1.1 Világversenyeken az olimpiai pontok alakulása

év	helyszín	verseny	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	érem	pont
2009	Dartmouth	vb	3	1	0	1	2	1	4	34
2010	Poznan	vb	3	3	1	0	0	0	7	40
2011	Szeged	vb	2	1	–	1	–	1	3	23
2012	London	olimpia	3	2	1	–	–	2	6	37
2013	Duisburg	vb	4	1	2	1	1	-	7	46

1. sz. táblázat. Olimpiai pontjaink. Forrás⁷⁵

A sajtó gyakran tudósít a kaja-kenu sport sikereiről. A pöstyéni maratoni bajnokságon például „Csay Renáta egyéni diadalát követően a Csernák Edina, Vácza Enikő páros is begyűjtötte az aranyérmet. Vácza az U23-as korosztály egyéni versenyében is első helyen zárt, így ő lett a legeredményesebb versenyző ezen a kontinensviadalon.”⁷⁶ A sportág nagyon népszerű, sok egyesület és klub működik.

3. Sárkányhajó

A sportág Dél-Kínából származik. A 13 méter körüli kenu típusú 250 kg súlyú hajó, amelynek az elején sárkányfej, a hátulján sárkányfarok van. A kormányos irányítja, az evezés a dobos által adott az ütemre történik. A 18 evező összehangolása komoly teljesítmény, és rendkívül jó csapatépítő lehetőség. Hazánkban egyre elterjedtebb.

9. sz. fotó: Sárkányhajó⁷⁷

4. A folyók adta lehetőségek

⁷⁵ A felnőtt magyar kajak-kenu válogatott 2014. évi felkészülési programja. Magyar Kenuszövetség 2014. 5. o.

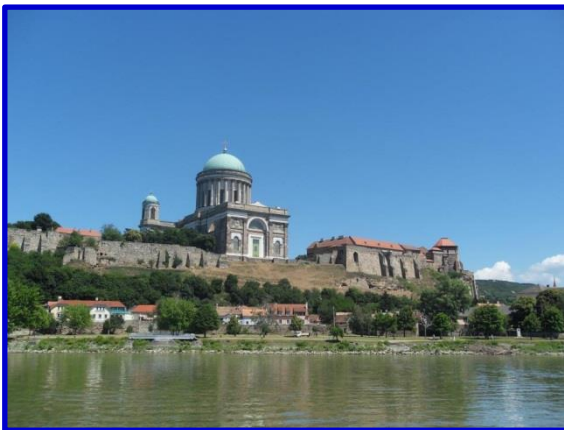
⁷⁶ Forrás: Nemzeti sport. http://www.nemzetisport.hu/kajak_kenu/kajak-kenu-vaczai-egyesben-es-parosban-is-eb-aranyermes-2343037

⁷⁷ Készítette: Dr. Hornyacsek Júlia

A folyókon a kellemes időtöltés összekapcsolódik a testedzéssel, a természet megismerésével. Mindegyik evezős sportágat a jó levegőn való tartózkodás, sok napfény, harmónia jellemzi. **Hozzájárul az egészség megőrzéséhez.**

A versenyek komoly eredményeket és hírnevet hoznak az országnak, jól hatnak a résztvevők személyiségfejlődésére.

A sportág keretében szervezett túrák összeköthetőek történelmi emlékek, folklór programok megtekintésével, gasztronómiai értékeink felfedezésével, a természetben való túlélés fortélyainak elsajátításával, az egészséges életmódra neveléssel.

10-11-12. sz. Fotók: A Dunakanyar látványosságai

Forrás:⁷⁸

Jó program lehet még a bajai Halfőző fesztivál, a Duna menti rácok találkozója, a mohácsi busójárás, a *Duna menti folklórfesztivál*, a nemzetközi tiszai halfesztivál, a tiszaföldvári homokréti farm megtekintése, a kalandpark a tiszakürti arborétumban. A környezetvédők kedvelt helye lehet a Tisza mentén a Csépai-fertő, az egykori vízi világ utolsó tanúja, a gasztronómiát kedvelők az abádszalóki böllérfesztivál, esetleg a győri fröccsnapok stb. programjait látogathatják sikerrel.

Záró tesztkérdések folyami evezős természetjárás

fejlesztési anyaghoz

név _____ ELÉRT PONTSZÁM: ____/43

1. Egészítse ki, hogy mi szerepel a vízi sportokra nézve az Új Széchenyi tervben a fejlesztési célok között!

- a) _____
- b) a kis- és középvállalkozások és a mezőgazdasági, a halászati és akvakultúra ágazat versenyképességének javítása
- c) a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése,
- d) az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás

2. Melyek a sport fő csoportjai? Pótolja a hiányzót!

- a) hivatásos
- b)** _____
- c) iskolai- és diáksport

3. Igaz vagy Hamis? Írja a vonalra a H/I betűt!

Az országgyűlésnek nincs sporttal kapcsolatos feladata. _____

⁷⁸ 10-12. fotók: Hornyacsek Júlia -/-

A MOB vette át a különböző bizottságok feladatait. _____

A sportszövetségek országos sportági szakszövetségek, a sportági szövetségek, a szabadidősport szövetségek, a fogyatékosok sportszövetségei, valamint a diák- és főiskolai-egyetemi sportszövetségek lehetnek. _____

A sportegyesületek olyan gazdasági vállalkozások, amelynek a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló törvény alapján a cégjegyzékbe bejegyzett főtevékenysége sporttevékenység vagy annak szervezése.

4. Pótolja a hiányzó kifejezéseket!

Az _____ program az ország nyílt vizei által adott lehetőségek _____ kihasználását hivatott biztosítani korszerű, környezetbarát, szabályozott működtetéssel rendelkező, komplex szolgáltatást nyújtó _____ létrehozásával, amelyek a megújulási folyamatokat – kistérségi és regionális szinten egyaránt – jelentősen segítik.

5. Milyen evezős sportokat különböztetünk meg? Írja be a hiányzó szót!

- a) klasszikus evezős sport
- b)** _____
- c) kenu

6. Hogyan nevezik a 18-20 evezőssel, kormányossal haladó speciális formájú hajót?

- a) party-hajó
- b)** _____
- c) csapathajó

7. Kösse össze az összetartozókat!

sárkányhajó	Fából, fémből, textilből vagy bőrből készült vízi jármű, amelyben a versenyző kéttollú lapáttal hajtja hajóját; menetirányban ülve, láb kormányval irányítva, evezve halad előre a vízben.
kajak	Nyitott típusú légsákkal ellátott hajó, amelyet a kenus egytollú lapáttal, féltérdre ereszkedve jobb vagy baloldalon, a menetiránynak megfelelően evez.
klasszikus evezős csónak (kílbót)	18-20, a menetiránnyal szemben evező által hajtott 13 méter körüli csónak,
kenu	az emberi erővel hajtott, hajónak, komponak, vízi sporteszköznek nem minősülő, vízijármű, amelynek testhossza nem haladja meg a kishajóra megállapított mértéket.

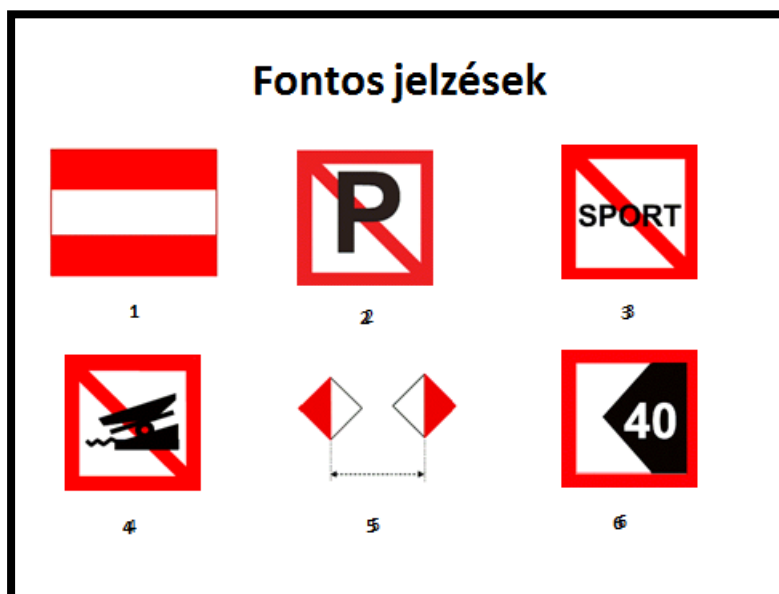
8. Mit kell tudni **felügyelet nélküli, önálló csónakvezetéshez? Pótolja a hiányzó kifejezést! Az vezethet önállóan,**

- a) aki a 14. életévét betöltötte
- b) _____**
- c) aki a vezetésben gyakorlattal rendelkezik
- d) aki ismeri a Hajózási Szabályzat rendelkezéseit

9. Mit **nem** kell tartalmaznia a határvizeken való evezésre irányuló kérelemnek? **Karikázza be a választ!**

- a) a kérelmező természetes személy nevét, lakcímét, egyéb esetben a kérelmező képviselőjének nevét, lakcímét,
- b) vízitúra során történő határvízi közlekedéshez szükséges engedély esetén a túravezető nevét, lakcímét,
- c) a résztvevők számát,
- d) a résztvevők életkorát,
- d) a közlekedés megkezdésének, valamint várható befejezésének időpontját,
- e) a vízi jármű típusát, és ha van, akkor a nyilvántartási számát,
- f) a határvízen való közlekedés útvonalát és a tervezett kikötési helyek felsorolását.

10. Mit jelentenek az alábbi jelzések? Párosítsa a képet a jelentéssel!

- ___ Veszteglés tilos
- ___ Áthaladni tilos
- ___ Kedvtelési célú vízi-járművek közlekedése tilos
- ___ Hajók vízre bocsátása és partra húzása tilos
- ___ A jelzett területen kívül áthaladni tilos
- ___ A hajóút eltávolodik a jobb (bal) parttól

11. Milyen kötelező felszerelése van a csónaknak? Egészítse ki a hiányzó szavakat!

mentőmellény, _____, horgony, kikötésre és horgonyzásra alkalmas és megfelelő állapotú kötél vagy lánc, legalább 1 liter űrméretű _____, egy elektromos üzemű, szokásos erősségű, fehér fényű, szükség szerinti irányba

fordítható _____, a csónak üzemeltetőjének _____ tartalmazó – a csónaktesten tartósan rögzített tábla.

12. Igaz vagy Hamis? Írja a megfelelő betűt a vonalra!

- Magyarországon az évi csapadékmennyiség 900-1200 mm közé tehető _____
- A vízmérleg enyhén pozitív _____
- Az ország vízfolyásainak túlnyomó többségét, vízhozamának pedig több mint 90%-át a hazánkban eredő folyók adják _____
- az ország teljes területe a Duna vízgyűjtőjének a része _____
- Az időjárás hatására bekövetkező vízszint- és vízhozam ingadozását jelenti
- A hőenergia segítségével alakul ki a víz áramlása, a vízben található zátonyok, és tulajdonképpen a folyómeder _____
- a legnagyobb erejű örvények a vízfolyás sodorvonalán találhatók _____
- a sodorvonal a leggyorsabban haladó víztömeg vonala _____
- a vizeink szennyezettségét a forrás helye és az útjuk során elszenvedett emberi szennyező hatások határozzák meg _____
- az evezősök nem zavarhatják meg a madarak költési idejét, mert akkor még nincsenek vízitúrák _____

13. Pótolja a hiányzó szavakat!

Az evezés és a vízitúrázás során az egyik legfontosabb feladat a tájékozódás, amelybe beletartozik a térkép szakszerű ismerete, _____ ismerete, _____, egyéb segédeszközök megfelelő használata, és a jó _____-érzékelés

14. Hogyan lehet tájékozódni még terepen? Pótolja a hiányzó szavakat!

- a) csillagok állása segítségével
- b) a növényzet segítségével
- c) _____
- d) térkép segítségével
- e) _____
- f) térképpel
- g) GPS-szel

15. Igaz vagy hamis az állítás? I/H

A programszervezővel szembeni elvárások:

- legyenek átfogó ismeretei a közigazgatásról, a sportigazgatásról, a területén folyó sportéletről, programokról _____
- ápoljon jó kapcsolatokat a szervezetekkel, intézményekkel _____
- ismerje a vízi eseményeket, a gazdasági folyamatokat _____
- legyen udvarias, segítőkész, és megfelelően határozott az érdekérvényesítésben, ne hagyja magát semmitől eltéríteni _____
- a feladat-végrehajtás során tartsa szem előtt a szakmaiságot, a résztvevők érdekeit, de mindenekelőtt a cége érdekeit _____
- legyen érzéke arra, hogy észrevegye a programok kritikus pontjait, kellő rugalmassággal legyen képes azokra reagálni _____

16. Időszakok szerint milyen feladatai vannak a programszervezőnek?

A programszervező tevékenysége időrend szerint csoportosítva a túra _____, _____ és _____ feladatokra tagolható.

17. Tegye sorrendbe a legfontosabb túra előtti teendőket 1-6-ig számozva!

_____ túraterv összeállítás

_____ részvételi kritériumok meghatározása

_____ helyzetelemzés

_____ útvonaltervezés

_____ előzetes tájékozódás

_____ célmeghatározás/célcsoport-kijelölés

18. Milyen lehetőségek vannak a túraterv meghirdetésére?

Pótolja a szavakat!

a) szórólapok,

b) hirdetések,

c) _____

d) a médiában

e) _____

19. Soroljon fel legalább három személyt, akivel Ön szerint a szervezőknek mindenképpen tartania kell a kapcsolatot, akikkel együtt kell működnie!

20. A túrát követően a szervezőnek milyen fontosabb feladatai vannak? Pótolja a hiányzókat!

a) _____

b) a közigazgatás érintett szerveivel, intézményeivel, sportegyesületekkel, iskolákkal való kapcsolattartás

c) dokumentálás

d) _____

e) túrázókkal való utólagos kapcsolattartás,

f) a további lehetőségek felkutatása újabb programok szervezéséhez, a pályázatok figyelemmel kísérése

-/-

Záró tesztkérdések megoldása folyami evezős

természetjárás fejlesztési anyaghoz

21. Egészítse ki, hogy mi szerepel a vízi sportokra nézve az Új Széchenyi tervben a fejlesztési célok között!

e) a vízi sportok és a vízi turizmus fellendítése

f) a kis- és középvállalkozások és a mezőgazdasági, a halászati és akvakultúra ágazat versenyképességének javítása

- g) a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése,
- h) az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás

22.Melyek a sport fő csoportjai? Pótolja a hiányzót!

- d) hivatásos
- e) amatőr sport**
- f) iskolai- és diáksport

23.Igaz vagy Hamis? Írja a vonalra a H/I betűt!

Az országgyűlésnek nincs sporttal kapcsolatos feladata. H

A MOB vette át a különböző bizottságok feladatait. I

A sportszövetségek országos sportági szakszövetségek, a sportági szövetségek, a szabadidősport szövetségek, a fogyatékosok sportszövetségei, valamint a diák- és főiskolai-egyetemi sportszövetségek lehetnek. I

A sportegyesületek olyan gazdasági vállalkozások, amelynek a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló törvény alapján a cégjegyzékbe bejegyzett főtevékenysége sporttevékenység vagy annak szervezése. H

24.Pótolja a hiányzó kifejezéseket!

Az élet a vizeken program az ország nyílt vizei által adott lehetőségek **környezettudatos** kihasználását hivatott biztosítani korszerű, környezetbarát, szabályozott működtetéssel rendelkező, komplex szolgáltatást nyújtó **vízi sporttelepek** létrehozásával, amelyek a megújulási folyamatokat – kistérségi és regionális szinten egyaránt – jelentősen segítik.

25.Milyen evezős sportokat különböztetünk meg? Írja be a hiányzó szót!

- d) klasszikus evezős sport
- e) kajak**
- f) kenu

26. Hogyan nevezik a 18-20 evezőssel, kormányossal haladó speciális formájú hajót?

- d) party-hajó
- e) sárkányhajó**
- f) csapathajó

27. Kösse össze az összetartozókat!

kajak	Fából, fémből, textilből vagy bőrből készült vízi jármű, amelyben a versenyző kéttollú lapáttal hajtja hajóját; menetirányban ülve, lábkormányval irányítva, evezve halad előre a vízben.
kenu	Nyitott típusú légsákkal ellátott hajó, amelyet a kenus egytollú lapáttal, féltérdre ereszkedve jobb vagy baloldalon, a menetiránynak megfelelően evez.
sárkányhajó	18-20, a menetiránnyal szemben evező által hajtott 13 méter körüli csónak,
klasszikus evezős csónak (kílbót)	az emberi erővel hajtott, hajónak, kompnak, vízi sporteszköznek nem minősülő, vízijármű, amelynek testhossza nem haladja meg a kishajóra megállapított mértéket.

28. Mit kell tudni felügyelet nélküli, önálló csónakvezetéshez? Pótolja a hiányzó kifejezést! Az vezethet önállóan,

- e) aki a 14. életévét betöltötte
- f) aki úszni tud**
- g) aki a vezetésben gyakorlattal rendelkezik
- h) aki ismeri a Hajózási Szabályzat rendelkezéseit

29. Mit nem kell tartalmaznia a határvizeken való evezésre irányuló kérelemnek? Karikázza be a választ!

a) a kérelmező természetes személy nevét, lakcímét, egyéb esetben a kérelmező képviselőjének nevét, lakcímét,

b) vízitúra során történő határvízi közlekedéshez szükséges engedély esetén a túravezető nevét, lakcímét,

c) a résztvevők számát,

d) a résztvevők életkorát,

d) a közlekedés megkezdésének, valamint várható befejezésének időpontját,

e) a vízi jármű típusát, és ha van, akkor a nyilvántartási számát,

f) a határvízen való közlekedés útvonalát és a tervezett kikötési helyek felsorolását.

30. Mit jelentenek az alábbi jelzések? Párosítsa a képet a jelentéssel!

1. Veszteglés tilos
2. Áthaladni tilos
3. Kedvtelési célú vízi-járművek közlekedése tilos
4. Hajók vízre bocsátása és partra húzása tilos
5. A jelzett területen kívül áthaladni tilos
6. A hajóút eltávolodik a jobb (bal) parttól

31. Milyen kötelező felszerelése van a csónaknak? Egészítse ki a hiányzó szavakat!

mentőmellény, **evező**, horgony, kikötésre és horgonyzásra alkalmas és megfelelő állapotú kötél vagy lánc, legalább 1 liter űrméretű **vízmerő eszköz**, egy elektromos üzemű, szokásos erősségű, fehér fényű, szükség szerinti irányba fordítható **fényforrás**, a csónak üzembentartójának **nevét** és **elérhetőségét** tartalmazó – a csónaktesten tartósan rögzített tábla.

32. Igaz vagy Hamis? Írja a megfelelő betűt a vonalra!

- Magyarországon az évi csapadékmennyiség 900-1200 mm közé tehető **H**
- A vízmérleg enyhén pozitív **I**
- Az ország vízfolyásainak túlnyomó többségét, vízhozamának pedig több mint 90%-át a hazánkban eredő folyók adják **H**
- az ország teljes területe a Duna vízgyűjtőjének a része **I**
- Az időjárás hatására bekövetkező vízszint- és vízhozam ingadozását jelententi
- A hőenergia segítségével alakul ki a *víz áramlása*, a vízben található zátonyok, és tulajdonképpen a folyómeder **H**
- a legnagyobb erejű örvények a vízfolyás sodorvonalán találhatók **I**
- a sodorvonal a leggyorsabban haladó víztömeg vonala **I**
- a vizeink szennyezettségét a forrás helye és az útjuk során elszenvedett emberi szennyező hatások határozzák meg **H**
- az evezősök nem zavarhatják meg a madarak költési idejét, mert akkor még nincsenek vizeitúrák **H**

33. Pótolja a hiányzó szavakat!

Az evezés és a vizeitúrázás során az egyik legfontosabb feladat a tájékozódás, amelybe beletartozik a térkép szakszerű ismerete, **a táj, domborzat** ismerete, **iránytűk**, egyéb segédeszközök megfelelő használata, és a jó **idő- és tér-érzékelés**

34. Hogyan lehet tájékozódni még terepen? Pótolja a hiányzó szavakat!

h) csillagok állása segítségével

- i) a növényzet segítségével
- j) karóra segítségével**
- k) térkép segítségével
- l) iránytűvel**
- m) térképpel
- n) GPS-szel

35. Igaz vagy hamis az állítás? I/H

A programszervezővel szembeni elvárások:

legyenek átfogó ismeretei a közigazgatásról, a sportigazgatásról, a területén folyó sportéletről, programokról, **I**

ápoljon jó kapcsolatokat a szervezetekkel, intézményekkel **I**

ismerje a vízi eseményeket, a gazdasági folyamatokat **H**

legyen udvarias, segítőkész, és megfelelően határozott az érdekérvényesítésben, ne hagyja magát semmitől eltéríteni **H**

a feladat-végrehajtás során tartsa szem előtt a szakmaiságot, a résztvevők érdekeit, de mindenekelőtt a cége érdekeit **H**

legyen érzéke arra, hogy észrevegye a programok kritikus pontjait, kellő rugalmassággal legyen képes azokra reagálni **I**

36. Időszakok szerint milyen feladatai vannak a programszervezőnek?

A programszervező tevékenysége időrend szerint csoportosítva a túra **előtti**, **közbeni** és **utáni** feladatokra tagolható.

37. Tegye sorrendbe a legfontosabb túra előtti teendőket 1-6-ig számozva!

- 1. célmeghatározás/célcsoport-kijelölés**
- 2. részvételi kritériumok meghatározása**
- 3. előzetes tájékozódás**
- 4. helyzetelemzés**
- 5. útvonaltervezés**
- 6. túraterv összeállítás**

**38. Milyen lehetőségek vannak a túraterv meghirdetésére?
Pótolja a szavakat!**

- f) szórólapok,
- g) hirdetések,
- h) reklámok útján,**
- i) a médiában
- j) közösségi oldalakon**

**39. Soroljon fel legalább három személyt, akivel Ön szerint a szervezőknek
mindenképpen tartania kell a kapcsolatot, akikkel együtt kell működnie!**

a túrázókkal

a hatóságokkal

a túravezetőkkel

kapcsolódó programok szervezőivel

a szponzorokkal

szakszövetséggel

**40. A túrát követően a szervezőnek milyen fontosabb feladatai vannak?
Pótolja a hiányzókat!**

- g) **gondoskodni kell a kifizetésekről, az elszámolásokról,**
- h) a közigazgatás érintett szerveivel, intézményeivel, sportegyesületekkel, iskolákkal való kapcsolattartás
- i) dokumentálás
- j) a tapasztalatok összegzése, feldolgozása, és a szükséges tanulságok le-
vonása, közös megbeszélése**
- k) túrázókkal való utólagos kapcsolattartás,
- l) a további lehetőségek felkutatása újabb programok szervezéséhez, a pályázatok figyelemmel kísérése

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsecheyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.